...УУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

...УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...(11688) | 1968 оной апрелиин 16, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ЗАХЯА ДҮҮРГЭГДЭЭ

Республикымнай модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын предприятинууд харин гүрэнүүдтэ продукци эльгээхэ түрүүшын кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ.

Хюрөөдэмэл материал, шпала, модон, мүн ондоо продукци саг болзор соогоо ашагдажа, захил хэһэн оронуудта эльгээгдэжэ байгаа. Хандагатайн, Шулуутайн, Горхоной, Ардасанай, Хүртэйн леспромхозууд хюрөөдэмэл материал Япон ашажа ябуулха даабаряа болзорһоонь урид дүүргээ. Даабариин ёһоор 70 мянган кубометрэй орондо 70 мянга 159 кубометр хюрөөдэмэл материал Япон ябуулагдаһан юм.

Мүн Кубын республикада шпала эльгээхэ даабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Онохойн модоной комбинат, Сэлэнгын болон Байгалай модоной баазанууд, зарим леспромхозууд шпала ехээр хюрөөдэжэ, Кубэ ашан ябуулһан байна.

Н. ДЕМКИН,
«Забайкаллес» комбинадай худалдаа наймаанай таһагай начальник.

ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР 200 МЯНГАН

Аяар бүри арбаад жэлэй саада тээ Илья Шевляков «Юбилейный» совхозой шубуунай фермые даагшаар томилогдоһоор, шэнэ ажалдаа халан орожо түрүүшынгээ һараһаа эрхим амжалта туйлаһан байна. Тэрэ сагһаа хойшо Ильягай даадаг шубуунай фермэ абаһан түсэб даабаряа саг болзортонь сүм дүүргэжэ, нилээд ехэ ашаг олзо оруулдаг болоһониинь мэдээжэ.

Үнгэрһэн жэл эндэхи фермынхид гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбөө 120 процент дүүргэжэ, коммунис ажалай ударнигай фермэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Эндэ шубуушад Вера Грекова, Мария Княжева болон Нина Лошкарева гэгшэдэй хубита яһала бии.

Байгша оной үнгэрһэн гурбан һарын туршада Илья Шевляковой даадаг шубуунай фермынхид гүрэндөө 150 мянган үндэгэ худалдажа, кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ.

— Жэлэй дүүрэтэр гүрэндөө 200 мянган үндэгэ тушаахабди. Энэмнай манай вождь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярта ажалаймнай бэлэг болохо юм,—гээд, И. Шевляков баяртайгаар мэдүүлнэ.

В. БАЙБОРОДИН.
Яруунын аймаг.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРҺОО УРИД!

...ЛСЭҺЭН
...ЛЫНЬ—
...УКЦИИН
...НАР

Апрелиин 10—11-нэй үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводто СССР-эй Зам харилсаанай министерствын мэдэлэй заводуудай зональна зүблөөн үнгэргэгдөө. Москвагай, Ленинградай, Ростовой, Запорожиин, Челябинска, Уфимска болон бусад локомотив, вагонуудые заһабарилдаг, электромеханическа 80 заводой түлөөлэгшэд манай город ерэжэ, зүблөөндэ хабаадалсаһан байна.

Продукцияа һайн шанартайгаар бүтээжэ, гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр тушааха асуудалда энэ зүблөөн зорюулагдаа. Саратовска машина бүтээлгын заводой гаргаһан энэ үүсхэл хаа хаанагүйгөөр дэмжэгдэжэ, бүтээн гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха тэмсэл үргэнөөр дэлгэрээ.

Ленинэй ордентэ локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив продукци голодоһогүйгөөр, гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр тушааха гурим 1964 онһоо хэрэглэжэ эхилээ. Тэрэ гэһээр продукциин шанар һайжаруулха талаар горитой алхам хэгдээ. Мүнөө заводой заһабарилдаг локомотивуудай 60 процентнь, вагонуудай 65 процентнь, запасной частьнуудай 93 процентнь гэдэргээ бусаалтагүйгөөр тушаагдана. Ондоо заводуудтай сасуулхада энэнь ехэ һайн үрэ дүн болохо юм.

Заводой начальник **А. П. Гладун** зүблөөндэ гол элидхэл хэхэ зуураа, коллективэй дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Заводой үйлэдбэриин участок бүхэндэ продукци гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр тушааха гурим нэбтэрүүлэгдээ. Үнгэрһэн жэлэй туршада 1966 онойхитой сасуулхада голодоһо гаргаха ушар 38 процентээр бага болоо. Зүблөө үнгэргэхын урда заводой дүй дүршэл согсологдоһон, бүтээн гаргадаг продукциин шанар нарин нягтаар шалгагдаһан байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад хамта дээрээ 10 элидхэл зүбшэн хэлсэбэ. Москвагай локомотив-вагон заһабарилгын заводой главна инженер нүхэр **Андреев,** Смелянска электромеханическа заводой главна инженер нүхэр **Золотых** болон бусад элидхэлнүүдые хээ. Министерствын Главна управлениин начальнигай орлогшо **Е. П. Павленко** зүблөөндэ хабаадалсажа, заводуудай дүй дүршэл согсолһон байна.

Эхэ оронойманй ондоо заводуудһаа ерэһэн мэргэжэлтэд ЛВРЗ-гэй цехүүдээр ябажа хараһан, продукцияа гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр техническэ хиналтын таһагта тушааха дүй дүршэлтэйнь танилсаһан юм.

Партиин обкомой секретарь К. М. Продайвода, партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь В. Г. Бирюков, партиин Железнодорожно райкомой секретарь Л. В. Антонова, локомотив-вагон заһабарилгын заводой цех, таһагуудай начальнигууд зүблөөндэ хабаадалсаба.

КОМСОМОЛ-ЗАЛУУШУУЛАЙ СЛЕТ

...ликымнай ажалаараа шалгарһан за... үнгэрбэ. Буряад оронойманй түрүү за...шад, механизаторнууд, хонишод, шубуу...шан залуу мэргэжэлтэд хамта дээрээ дүр...үүд, басагад ород драмтеатрай бай...ха, ойн баярай жэлдэ хэжэ гараһан ажа...дые согсолһон, дутуу дунданууд дээ...нэ жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые ха...

...лэй социалис уялгануудай дүүргэлтэ, ...үүлэй шэнэ жэлэй зорилгонууд» гэһэн ...эй обкомой нэгэдэхи секретарь **М. Ф.** ...шадай урда хэбэ. Республикын ком... Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн ...а ямар бэлэгүүдээр угтаһые элидхэл...дна нүхэр Маханов һү, мяха, нооһо ...а түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхэ хэ...оной залуушуулай хубитаяа оруулһа...эндэглэжэ, ажалдаа шалгарһан залуу ...шод болон механизаторнуудые нэрлэжэ, ...дэлмэри, амжалтанууд тухай суглараг...гээр хөөрөө.

...ай комсомол-залуушуул ВЛКСМ-эй 50 ...э хэзээ хэзээнэйхиһээ үндэр уялга...а байна. Эдэ уялгануудаа хайшан гэжэ ...бэелүүлхэб? Залуушуул хододоо һу...тэй. Тэдэнэр ажалдаа түрүү дүй дүр...мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ ...тэдэнэр урдаа хараалһан түсэб, уял...атайгаар бэелүүлхэ аргатай гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ. Хүдөө нютагуудай залуушуулда таарамжатай байдал байгуулхын тула үшөө ехэхэн ажал ябуулха байнабди гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Энэ слёт дээрэ ажалай ветеран Гунсын Аюшеевна Цыденова, Социалис Ажалай Герой Гомбо Боболоевич Цыденов залуушуулые хани халуунаар амаршалаа. Слёдто хабаадагшадые эдир пионернүүд амаршалһан байна.

Ойн баярай жэлдэ комсомол залуушуулай хайшан гэжэ ажаллаһан тухай ВЛКСМ-эй Зэдын райкомой секретарь **В. Гармаев,** Кабанскын совхозой шубуушан **Т. Лешкова,** Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан **В. Гомбоев,** Үдын совхозой комбайнер **Г. Ахметзянов** болон бусад хөөрөө. Элидхэл тушаа хамта 16 хүн үгэ хэлэһэн байна.

Ойн баярай жэлдэ социалис мүрысөөндэ илажа гараһан түрүүшүүлдэ үнэтэ бэлэгүүд болон шангууд барюулагдаа. Залуу хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан Зэдын аймагай комсомолшуудта ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 150 түхэриг мүнгэн шан, хонинной шарагдаһан мяхан барюулагдаа. Бэшүүрэй аймагай комсомолой организаци дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртөө. Ажалдаа шалгарһан залуушуулда энэ слёт дээрэ хүндэлэлэй грамотанууд, ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогууд барюулагдаа.

Сугларагшад Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтаха гэжэ шиидээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуушуул элидхэл шагнажа байнад.
Э. ЛАПИНАЙ фото.

МАРТ 15 — САБШАЛАН, БЭЛШЭЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА ХОЁР ҺАРА — МАЙ 15

БУРГААСТАЙН ГОЛДО

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха габшагай хоёр һара урагшатайгаар ябажа байна. Наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ Назип Мингазовай оньһожоруулагдамал отряд ехэ юумэ хээ. Сабшалан, таряалан дээрэ 6 мянган тонно шэбхэ гаргаха түсэбтэй байбал, һүүлэй мэдээгээр 7 мянган тонно зөөбэ. Тэрэ тоодо сабшалан дээрэ 3600 тонно, таряаланда—3400 тонно гаргаба. Тиигэжэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй.

Эдэбхитэй инженер-мелиоратор Назип Мингазов мүнөө сабшалан, бэлшээри һайжаруулха бригадые даагшаар томилогдонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ луговодуудай энэ бригада хонидой хотонуудай шэнэ шэбхэ сабшаландаа зөөнэ.

Мүн энэ отрядай хүсөөр 20 гектар сабшалангай бургааһан сэбэрлэгдээ. Бригадада даалгагдаһан бүлүүр станцинууд хүдэлгэгдэжэ захалаа. Тэдэнэй хүсөөр Галуута-Нуурһаа уһан бүлэгдэжэ, Цайдамай сабшалан уидалуулагдана.

Луговодууд түрүүшын һайрам алдангүйгөөр сабшалан дээрээ тогтоно. Бургаастайн голой сабшалан луговод Цыренжап Дамбиев һайрамаар уһалжа байна.

Мүнөө жэлдэ совхозой луговодууд машина техникэтэй болоходоо бүри урматайгаар ажаллажа, үбһэ ногооной ургаса арид дээшэлүүлхэ зорилготой. Бүхыдөө 25 мянган центнер үбһэ һүрилэжэ абаха гэһэн социалис уялгаяа тэдэнэрэй дүүргэхэнь лабтай.

С. ЦЫБЕНОВ,
Химнын совхозой директор.

Сэлэнгэ.

ҺАРА ҮНГЭРХЭЕЭ БАЙХАДА

Нуга сабшалан, бэлшээриин газарай ургаса дээшэлүүлхэ хоёр һарын соносхогдоһонһоо хойшо эгээл һара шахуу саг үнгэрбэ.

Энэ үе соо Эрхирэгэй совхозой сабшалан дээрэ ямар хүдэлмэри хэгдэжэ байна гээшэб? Тэрээн тухай совхозой главна агроном Ю. И. Васильев ингэжэ хөөрэнэ:

— Хоёр һарын соносхогдоһон түрүүшын үдэрһөө сабшалан дээрэ шэбхэ зөөжэ эхилээ юм. Воскресник эмхидхэжэ, малай гүүртэ, фермэ, отарануудтахи наг шэбхэ, шабааһа обоолжо, мянга гаран тонно сабшалан дээрэ гаргагдаа. Тиихэдэ үшөө 1500 тонно шэбхэ намартаа зөөгөө һэмди. Сабшалан дээрэ шэбхэ зөөхэ тусхай оньһожоруулагдаһан звено эмхидхээбди. Энэ звенодо шэбхэ обоолхо түхеэрэлгэтэй «С-100» трактор, шэбхэ ашаха оньһон түхеэрэлгэтэй трактор, тэргэтэй 12 «Беларусь» трактор хүдэлнэ.

Тэрэнһээ гадна, совхозойхид энэ хоёр һара соо сабшалан уһалха 50 мянган метр ута һубаг, хаааб сэбэрлэхэ, 600 гектарай модо, шулуунь түүжэ хаяха байна. Хүрьһэнэйнь дээрэһээ гэдэхэлээр 300 га сабшалан борнойлхо юм. Тиихэдэ 160 га газарта минеральна үтэгжүүлгэ тараажа, 2,7 мянган гектар сабшалан уһалха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Добо-Ёнхорой, Ацагадай, Онохой-Шэбэрэй сабшалан дээрэ луговодуудай 8 звено ажаллажа байна. Газар уһалалгын эхилхэдэ үшөө 14 звено нэмэжэ табигдаха болоно. Звено бүхэн өөһэд өөһэдын даажа абаһан газартай. Луговодуудаймнай олонхинь нэгэл сабшалан дээрэ долоо-найман жэлдэ хүдэлнэ. Жэшээнь, дүршэлтэй бэрхэ луговодууд Н-Д. Очиржапов, Б. Санжижапов, Д-Ц. Эрдынеев болон бусад арбаад жэлдэ нэгэл сабшалан дээрэ ажаллана.

Саашадаа совхозойхид сабшалан дээрэ түхэреэн жэл соо таһалгаряагүй хүдэлжэ байха тусхай оньһожоруулагдаһан звено эмхидхэхээр шиидээ.

Р. БУДАЕВ.
Загарайн аймаг.

ҮНЭН СЭДЬХЭЛЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхозой гурбадахи отделенидэ Долгоржаб Бочиктуева 7-дохи жэлээ тугалшанаар ажаллана. Эды саг соо таһалгаряагүй ажаллажа, нилээд дүршэл шадабаритай болоһон Долгоржаб мүнөө 40 тугал харууһалжа, тус бүриинь шэгнүүр сүүдхэдэ 800—900 граммаар нэмээнэ.

Мүн лэ эндэ хүдэлдэг залуу тугалшан Мыдыгма Базаргармаека 45 тугал түлжүүлнэ. Оройдоо хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байһан Мыдыгмагай ажаллань бэрхэшээлнүүд тохёолдодог. Тиигэбэшье һаань, үнинэй тугалшан Долгоржаб Бочиктуева саг соонь зүбшэл заабари хэлэжэ, али болохоор тэрээндэ туһалдаг заншалтай. Эбтэй эетэй эндэхи малшад түлжүүлжэ байһан тугалайнгаа тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 900 граммаар, мүн дээшэшье нэмээхээр хараалаихай.

Д. ЛОПИЛОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хабарай тарилгада бэлэн гүт?

БЭЛЭН БОЛОНХОЙБДИ

Энэ жэлдэ манай Тамирай «Родина» колхоз хамта 6050 гектар талмай дээрэ ороohото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 4350 га газарта шэниисэ, 1650 гектарта обёос тариха түсэбтэй юм.

Тиихэдэ бүхы таряалангай га бүриһөө 14—15 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха зорилготойбди. Орооһо таряанай үндэр баян ургаса ургуулхын тула эртээнһээ бэлэдхэжэ эхилһэн байнабди. Түрүүшын ээлжээндэ тарилга хэгдэхээр 1383 га сэбэр хара паар, мүн 3060 га намарай паар хахалагданхай. Намарһаа хойшо тарияанай газарта 9 мянган тонно наг шэбхэ гаргаабди. 800 гектар талмайда саһан тогтоогдоо һэн.

Байгша ондо түрүүшынхеэ 730 гектар уһалууриин газар дээрэ орооһото ургамалнууд тариглаха, 400 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха юм.

Эдэ бүгэдэ таряалангай ургаса дээшэлүүлгэдэ горитойхон туһа нэмэри болохо байна. Зүгөөр орооһо таряа элбэгээр ургуулхын тула һайн шанартай, эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэ хэрэгтэй. Тиимэһээ хүрэнгынгөө орооһо хаһа сагтань һайнаар сэбэрлэхэ, зүбөөр хадагалха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнабди. Энэ жэлдэ үрэһэнэй тусхай участогуудта ургуулагдаһан эгээл эрхим шанарай, шэлэмэл тарян хүрэнгэдэ хаагдаа. Мүнөө 13.290 центнер үрэһэн бэлдэгдэхэ аад, 14.500 центнер бэлдэгдээ. «Снохойская-4», «Восток» сортын шэниисын үрэһэн ехэнхидээ һайн репродукциин, хуу лабораторидо шалгагдаһан. Ургаха шадалаараа һайн. Мүн обёосой, гэршүүхын үрэһэншье бэлэн. Тиигээд тарихынгаа урда тээ үрэһэеэ хордохо, наранда гаргажа дулаасуулха байнабди.

Мүнөө жэл манай нютагта саһан ехэ. Апрель гарабашье һаа, тала таряаламнай саһан хүнжэлһөө сүлөөрөөгүй байһаар. Энээнһээ газарнай нилээдгүй ехэ шииг нойто абахань гээшэ. Зүгөөр апрель һарада хүйтэншэг байгаа һаань, эртынгээ тарилга нэгэ бага орой эхилхэ баатай боложо магадгүйбди. Тиимэһээ трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хабарайнгаа тарилгые эгээл богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула таряалангай ажалые бодомжотой зүбөөр эмхидхэхэ шухала бологлоно.

Колхозоймнай механизаторнууд һайн бэлэдхэлтэйгээр хабараа угтажа байна. Хүдөө ажахын техникэ заһабарилгые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө республика дотороо социалис мүрысөө үүсхэһэн манай механизаторнууд 47 трактор, 50 плуг, 51 сеялкэ, 16 культиваторнуудые үни бэлэн болгоһон байха юм. Тракторнууд хоёр халаан дотор хүдэлгэгдэхэ. Энээнэй тулада 76 тракторист бэеэ зэһэнхэй.

Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудые һайн байра байдалаар хангахын тула хэмжээн абтажа байна. Хүтэл гэжэ газарта оршодог түбэй полевой стан түхеэрэгдэнхэй. Урдынхидаал адли эндэхи столоводо үдэр һүнигүй халуун эдеэн бэлдэглэхэ, механизаторнуудай амарха, бэеэ угааха байранууд дулаан байлгагдаха.

Тобшоор хэлэхэдэ, манай колхозой таряашад үглөө мүнөөгүй полидо гарахаар бэлэн. Тэдэнэр табан жэлэй гурбадахи жэлэй хабарай тарилгые агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ, баян ургаса ургуулхын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлхэ байна.

Ф. ПАШКОВА,
«Родина» колхозой агроном.

Хяагтын аймаг.

...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

ОЛОНОЙ ЭДЭБХИ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

...хүниие хамжуул... мянга гаран эмхи... аймагта бии юм. Тэдэ... хайшан гэжэ удари... тухайдаа аймагай ...хэ комитедэй түрүү... Б. Бардонов Буряадай ...но Соведэй Президиу... заседани дээрэ элидхээ.

...агай нютагай Сове... эмхинүүдэй хүдэл... ...шэ, ургэдхэхын тула ... гаргадаг гэжэ тэм...

...үүдэй хүтэлбэрилэг... ...рэй семинар үнгэргэг... ...нэ хайшан гээд эм... ...лһан хэмжээнүүд ...бэелүүлэгдэхэб гэжэ ... хэлсэдэг заншартa, жэшээнь, ...нгүүдай командир... ...үүдэй түрүүлэгшэнэр ... прокуратурын ...эй түлөөлэгшэдтэй ..., тодорхой гаа... Аймагай түбтэ се... гадна, нютагай Соведэй гүйсэдкомууд ниитын эмхинүүдэй эдэбхитэдые байдаг газартань суглуулжа, һуралсалда хабаадуулдаг юм. Һүүлэй үедэ эхэнэрнүүдэй Соведүүдэй, үйлсын комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй семинар-зүблөөнүүд томо томо һуурин тосхонуудта болоо.

Аймагай олониитын һайн дуранай эмхинүүдэй зэргэдэ үүсхэл ехэтэй, шударгы хүнүүд орожо, зондоо хүндэтэй нүхэд хүтэлбэрилэгшэдээр томилогдонхой. Ехэ-Хүдэриин сельскэ Соведэй гүйсэдком нютагайнгаа ниитын эмхинүүдые хэр зэргээр ударидан хүдэлгэжэ байһан тухайгаа үнгэрэгшэ жэлэй октябрьда аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй заседани дээрэ тоосоһон байха.

Ниитын элдэб эмхинүүдэй хүдэлмэри зохилдуулан хүдэлгэхэ асуудалда Хяагта хотын Соведэй гүйсэдхэхэ комитет ехэ анхарал хандуулдаг. Городой үйлсын комитедүүдэй, эхэнэрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэнэр һара бүри сугларжа, хэхэ ажалаа зүбшэдэг, дүй дүршэлөө абалсадаг гуримтай. Үйлсын комитедүүдэй, эхэнэрнүүдэй Соведүүдэй хүсэл үүсхэлээр городоо болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха, арад зоной дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ, үхибүүдэй бүгэдэ ниитын һуралсал хангаха, багашуулай амаралта эмхидхэхын тула ехэхэн юумэн хэгдэдэг байна. Үйлсын комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр нүхэд Г. Е. Москалева, Л. И. Немчинова, горсоведэй депутат Н. А. Ступакова болон бусад городой ажалшадта тон хүндэтэй болонхой.

Хяагта хотодо арадай дружинанууд хүдэлнэ. Тэдэнэй зэргэдэ олон эдэбхитэд бии. Городой Соведэй депутат нүхэр А. М. Вершинин дружиннигуудай штабые толгойлдог. Штабынь тусгаар байратай, телефонтой. Дружиннигууд үдэр бүри ээжэлээд дежурилдаг. Городой предприяти, эмхи зургаанууд дежурилха үедэнь штабай мэдэлдэ автомашина эльгээдэг юм. 1967 ондо дружинануудай 15 командир эрхэ хуули сахилгын гурим, дүрим шудалха арадай университет дүүргээ һэн..

Нүхэдэй сүүдүүд, илангаяа ээрэлгын-трикотажна фабрикын (сүүдэйнь түрүүлэгшэ Г. Г. Нечаев), худалдаа наймаанай конторын (түрүүлэгшэнь И. Г. Сукнева) нүхэдэй сүүд һайнаар хүдэлнэ.

Нүхэр Л. Н. Шишовагай даадаг, горгүйсэдкомой худалдаа наймаанай штатнабэшэ таһаг Соведэй саг үргэлжын комисситай суг эд хэрэглэгшэдтэй конференци үнгэргэдэг, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэри шалгадаг, өөһэдынгөө дурадхал, һанамжануудые городойнгоо Соведэй, гүйсэдхэхэ комитедэй үзэмждэ табидаг юм.

Наушки посёлогой, Хиразнай-Адаг, Моөрөөшэ, Хялгана тосхонуудай эхэнэрнүүдэй Соведүүд, нүхэдэй сүүдүүд, арадай дружинанууд, түрэлхидэй комитедүүд нютагайнгаа Соведүүдэй, гүйсэдхэхэ комитедүүдэйнь эдэбхитэй туһалагшад болонхой. Тэдэнэй үүсхэл оролдолгоор ажахын, соёл гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нютагай засагай зургаанууд амжалтатайгаар ябуулна.

Гэбэшье аймагай олониитын һайн дуранай эмхинүүд бултадаа иимэ эдэбхитэйгээр хүдэлнэ гэхын аргагүй.

Шара-Голой, Хүдэриин, Ехэ-Нугын сельскэ болон сомоной, Сүхын поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, аймагай Соведэй гүйсэдкомой культурын, арадай гэгээрэлэй таһагууд ажалшадай ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэридэ анхарал багаар хандуулна, өөһэдынгөө ажал ябуулгада тэдэнэй үүсхэл эдэбхи үргэнөөр хэрэглэхые оролдоногүй.

Олониитын эмхинүүд, Соведэй гүйсэдкомууд, саг үргэлжын комиссинууд хүдэлмэриин түсэб табихадаа хоорондоо зүбшэлдэггүй, тиигээд бэе бэеэ дууряахаяа һанадаг байна. Зарим сомсельсоведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэр ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй холбоо барисаагүй, тэдэнэрэй даадаг эмхинүүдэй хүдэлмэри зүб тээшэнь шэглүүлэн ударидангүй. Тиихэдэ олониитын дуранай эмхиин гэшүүд өөһэдынгөө эрхэ, уялга бултa һайнаар мэдэдэггүй, эмхинүүдэйнгээ дүримүүдтэй хүсэд танилсаагүй байһаниинь элирээ.

Соведүүдэй сесси, гүйсэдкомуудай заседани дээрэ олониитын эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай асуудал үсөөн табигдана. Шара-Голой, Ехэ-Нугын, Хүдэриин сомсельсоведүүдэй, Сүхын поселково Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүд үнгэрөөшэ жэлдэ, байгша ондо нэгэшье дахин энэ асуудал зүбшэн хэлсээгүй.

Аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй зүгһөөшье һайн дуранай эмхинүүдэй хүдэлмэридэ халирхайгаар хандадаг ушар үзэгдэнэ. Тэрэнэй дэргэдэ тогтоогдоһон худалдаа наймаанай, улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха, харгы заһабарилга-барилгын штатнабэшэ таһагууд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ.

Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхахын тула эрид хэмжээ абахыень Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хяагтын аймагай Соведэй гүйсэдкомые, Хяагта хотын сомоной, сельскэ, поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалаа. Жэлдээ хоёр дахинһаа үсөөн бэшээр олониитын эмхинүүдэй (арадай дружина, нүхэдэй сүүд, эхэнэрнүүдэй Совет, үйлсын комитедүүд г. м.) хүтэлбэрилэгшэдэй семинар үнгэргэжэ, тэдэнэрэй зорилго, эрхэ уялгануудые тайлбарилан ойлгуулха, хүдэлмэриинь дүй дүршэл согсолон дэлгэрүүлхэ зэргэтэй гэжэ дурадхаба. Энэ талаар олониитын эмхинүүдтэ аймагай Соведэй гүйсэдком, захиргаанай зургаанууд тодорхой туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Соведүүдэй сесси, гүйсэдкомуудай заседани, ажалшадай хамтын суглаанууд дээрэ олониитын эмхинүүдэй хүдэлмэриин тоосоое байд гээд лэ хэлсэжэ байха гэжэ дурадхагдаба. Аймагай Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэ тогтоогдоһон штатнабэшэ таһагуудай хүдэлмэри һайжаруулха эрилтэ аймгүйсэдкомой урда табигдаа.

Ажалшадай олоороо һайн дураараа хабаадажа хүдэлдэг ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэридэхи түрүү дүй дүршэлые нютагай хэблэл, радиогоор үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ. Соведүүдэй гүйсэдкомуудай нэгэн шухала уялгань болоно гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум онсолон тэмдэглэбэ.

Политическэ hуралсал

НЭГЭ ҮДЭШЫН ХӨӨРЭЛДӨӨН

Хяагтын райкомой парткабинедые даагша А. Задорожный партиина организацинуудhаа оронон hүүлшын мэдээнүүдые хараха зуураа политгэгээрэлэй hуралсал hайнаар эмхидхэжэ байhан 10 шахуу пропагандистнарай нэрые дурдаба. Олонхи газарнуудта энэ үдэшэ ээлжээтэ хэшээл үнгэргэгдэхэ байhан тула нэгэндэнь лэ ошохо бологдобо. Дэбтэр дээрээ бэшэжэ абаhан хэдэн пропагандистнарай нэрэнүүдые, тэдээнэй туд бүри тушаа тобшо мэдээнүүдые харахада, «Пропагандист В. К. Сафонов — аймпотребсоюзай правлени...» гэhэн бэшэгэй үргэлжэлэл эрхэ бэшэ анхарал татаба. Теэд саашань энэ хүн тухай ямар тэмдэглэл бэшэгдээд байhание тайлбарилан хэлэhэнэйшье үлүү гээшэ ха. Юуб гэхэдэ, энэ пропагандисттай өөртэйнь уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай, хэшээлээ яажа үнгэргэдэгыень харахадамнай бүхы юумэн мэдээжэ болохол ха юм.

...Үдэшын 7 час ойртобо. Аймпотребсоюзай правлениин hаруулхан гэрэлтэй нэгэ таhалга соо 10 гаран хүн сугларанхай. Дунда зэргын бэетэй, 40 гарамгай наhанай хүн шагнагшадай тооё бүридхэнэ. Энэмнай үнинэй пропагандист Василий Ксенофонтович Сафонов мүн байгаа. Пайщигуудай суглаа үнгэргэхэеэ хүдөө тосхон ошоhон хоёр хүнэй ерээгүй байhан тухай парторганизациин секретарь К. С. Спиридоновой хэлэхэдэ:

— Яахаб, хүндэтэй шалтагаан. Хэшээлээ эхилхэ болоолди даа. Энээнэй урда тээ долоодохи темээр та бүгэдэ минии хөөрөөе шагнаа hэнта. Харин энэ үдэшэ таанадай хөөрэхые шагнаха ээлжээн болобо,—гээд Василий Ксенофонтович халта энеэбхилэн, шагнагшадтаа хандана.—Урда хэшээлдээ юу гараа hэмбибди, hанаа ёhототойт...

— Арбан долоон оной март—октябрь hарануудта большевигүүдэй партиин революционно ажал ябуулга тухай,—гэжэ шагнагшадай нэгэн hануулна.

— Тиимэ даа. Эндэмнай гурбан гол асуудал байха юм. Нэгэдэхинь,—«Апрельскэ тезисүүд»... Түрүүшээр энээн тушаа хөөрэлдэхэ болообди. Хэндэ үгэ үгэхэбибди?

— Намда зүбшөөгыт, — гээд шагнагшадай нэгэн, бэлэдхэлэй конторын директор Иван Ильич Грудинин hуурихаа бодоно. Буржуазно-демократическа революциин hүүлээр пролетариадай агуу ехэ вождь В. И. Ленинэй тодорхойлон зааhан үнэн зүб зорилгонууд, социалис революци хэхын тула большевигүүдэй партиин ябуулха тэмсэлэй хараа шугам тухай хахад час шахуу дэлгэрэнгыгээр тогтон хөөрэбэ. Үгэеэ дүүргэмсээрнь пропагандист бултанда хандажа асууна:

— Нүхэр Грудинин хэлэхэдээ, социалис революциие мандуулхын тула хүдэлмэришэн анги тэмсэлээ улам шангадхан, буржуазиин гарhаа засагаа буляаха болоо hэн гэнэ. Эндэ алдуу дутуутайгаар хэлэгдээгүй аабза?

— Социалис революциин гол хүсэн хадаа үгытэй таряашадтай хүсэеэ нэгэдүүлhэн пролетариат болоно,—гээд нүгөө шагнагшын хэлэхэдэ бүгэдэ зүбшөөн, хөөрэлдөөгөө саашань үргэлжэлүүлнэд.

Энэ түрүүшын асуудалые бүри гүнзэгырүүлэн тайлбарилхын тула хоёрдохи пропагандист А. В. Панкратьев нэмэлтэ оруулан хэлэбэ.

Удаань складые даагша коммунист Михаил Ильич Осеевтэ үгэ үгтэбэ. Партиин VI съезд ба зэбсэгтэ восстани эхилхээр партиин шиидхэhэн тухай тэрэнэй хөөрэхэдэ хэшээлдээ hайнаар бэлдэhыень ойлгохоор. Тиигэбэшье хүсэд ойлгогдоогүй гү, али дутуу хэлэгдэhэн зарим юумэнүүд дүршэлтэй пропагандистын анхаралhаа гадуур үлөөгүй. Советүүдэй үүргэ тухай, «Бүхы засагаа—Советүүдтэ!» гэhэн лозунг юундэ саг зуураа абтаад, дахин дэбжүүлэгдэhэнэй ушар удхые Василий Ксенофонтович гүнзэгы тодоор тайлбарилжа үгэнэ. hүүлээрнь үшөө хоёр хүн энэ асуудалаар нэмэжэ үгэ хэлэбэ.

Гурбадахи асуудалда харюусахыень гаражые даагша коммунист Анатолий Михайлович Собашниковай нэрэ дуудагдана. Зэбсэгтэ восстани хэхэ ленинскэ түсэб тухай тэрэнэй хөөрөөн тодорхой, ойлгосотой байhаараа шалгарна.

hүүлээрнь магазиниие даагша коммунистка Александра Михайловна Беликова үгэ абажа, ямар хуули ёhoop, арга шадабариин хүсөөр Октябриин революциин илан мандаhан тухай хөөрэбэ. Тиин энэ үдэшэ зүбшэн хөөрэлдэhэн темэ тушаагаа шагнагшад үшөө хэдэн асуудал табижа, бултанай hанамжа, нэмэлтэнүүдые хэлэлгэн, hонирхолтой хөөрэлдөөн болоно. Пропагандист юрэнхы тобшолол хэхэ зуураа, гол анхармаар, бүхөөр хадуужа абахаар удхатай түүхэтэ хугасаанууд тушаа батадхан хэлэнэ.

Коммунистнарай hуралсалай энэ үдэшын хэшээл нимэл гуримаар үнгэрөө. Нэн түрүүн шагнагшадай hайн бэлэдхэлтэй, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байhанинь угаа hайшаалтай. Тиимэл хадань хэшээл hонирхолтойгоор, хэнэйшье анхарал татахаар үнгэрнэ гэжэ хэлсэдэг байгаа бэзэ. Энээндэ пропагандист В. К. Сафоновой үүргэ эли харагдана. Шагнагша бүхэнэй темээ гүнзэгыгөөр ойлгожо абахын тула хэшээлээ яажа үнгэргэхэ тухай hайса бодомжолhон, бэлдэhэниинь сохом.

— Марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха манай hургуули түрүүшынгээ жэл КПСС-эй түүхэ шудална. Программамнай хоёр жэл соо хараалагданхай. Саашадаа энэл янзаараа hаадгүй ябаа hаа, hуралсалаа амжалтатайгаар дүүргэхэмнай сохом,—гэжэ Василий Ксенофонтович хөөрэнэ.

hуралсалай жэл эхилhэнhээ хойшо 14 хэшээл үнгэргэгдэhэн юм. hуралсалнай алгасаагүй, тогтоогдоhон болзортоо—понедельнигтэ үнгэргэгдэнэ. Энэ жэлэй программын ёhoop гол 9 темэ шудалагдаха юм. Энэ үдэшэ 7-хинь дүүргэбэ. Тиимэhээ hуралсалайнгаа жэлые амжалтатай hайнаар түгэсхэхэнь ойртоо гээшэ. Энээнhээ гадна заняти бүхэниинь шагнагшадта ойлгосотой тодоор, hонирхолтойгоор үнгэргэдэг байhан тухай онсолон тэмдэглэхэ шухала. Партиин райкомдошье үнинэй пропагандистын хүдэлмэриин энэ гол шанар шэнжэ тухай хэлээ hэн. Эдэ бүгэдые яажа түйладаг байhаниинь мүнөө үдэшын хэшээл дээрэhээньше ойлгохоор байгаа. Шагнагшадые бүридхэдэг журнал харахадамнай олонхи хэшээлдэ коммунистнууд булта сугларлдаг байба. Илангаяа шэнэ темээр пропагандистын hонирхолтой элидхэл шагнахаяа хүн бүхэн ерэдэг юм гэжэ парторганизациин секретарь К. С. Спиридонов хэлэнэ. Хүн бүхэн политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхые эрмэлзэнэ ха юм. Харуулшан Б. Цыдыпова, наймаалагша А. Беликова гэгшэдhээ эхилээд аймпотребсоюзай жолоошод, тоо бүридхэлэй хүдэлмэрилэгшэд, хүтэлбэрилэгшэд хүртэрээ эрдэмээ дээшэлүүлнэ бшуу. Мүн эдээнтэй сугтаа нэгэ hургуулида Хяагтын ой модоной ажахын бүлэг коммунистнууд hуралсадаг юм.

— Шагнагша бүхэнэй юрэнхы эрдэм мэргэжэл адли бэшэ байhан тула ехэхэн бэрхэшээл ушарна. Зариманиинь дунда hургуули дүүргэhэн, нүгөөдүүлынь 4 классай эрдэмтэй байна ха юм. Хүн бүхэндэ ойлгуулхын тула хэдэн арга тодхолоор шэнэ темээ тайлбарилжа үгэхэ бологдоно. Энэ хэрэгтэ хоёрдохи пропагандист нүхэр Панкратьев горитой туhаламжа үзүүлдэг. — гэжэ Василий Ксенофонтович хөөрэнэ.

Нүхэр Сафонов аймпотребсоюзай правлениин худалдаа наймаанай таhагые даагша байhан гол хүдэлмэриhөө гадуур 10-аад жэлэй туршада пропагандистаар хүдэлжэ, политическэ темээр ямаршье материалнуудые шагнагша бүхэндэ ойлгуулха шадабаритай, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Урда жэлнүүдтэ мүнөөнэй политика шудалха кружок хүтэлдэг байгаа. Үнинэй пропагандистын оролдолгын ашаар үнгэрhэн hуралсалай жэлдэ аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй намтар шудалжа гараа. Харин мүнөө жэл пропагандист В. К. Сафонов бүри ехэ зорилго урдаа табинхай, сугтаа хүдэлдэг коммунист нүхэдтөө марксистско-ленинскэ эрдэм hургаал заажа байна ха юм.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Хяагтын аймаг.

МАЛАЙ ТАРГАН—БЭЛШЭЭРИН

БУРЯАД ОРОНОЙМНАЙ адуунай малай ашаг шэмэ жэлhээ жэлдэ дээшэлжэ, hү, hooho, мяхан улам ехээр абтадаг боложо байна. Мүн малай, илангаяа хонин hүрэгэй тоо толгой улам олошоржо байнхай.

Тиимэhээ адууна малые hайн тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангаха гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Манай эндэхи эрхэ байдалда үхэр малые гансахан сабшажа бэлдэhэн үбhэ тэжээлээр хооллуулжа холо ошогдохогүй байhаниинь элитэ. Нэн түрүүн hайн ургаса ногоотой бэлшээригүйгөөр хонин hүрэг, адуу мори олоор үсхэбэрилжэ, тэдэнhээ ашаг олзо ехээр оруулха, хямдасэнтэй мяха, hooho элбэгээр абаха аргагүй ха юм.

Манай республикын олонхи колхоз, совхозуудта бэлшээриин газар яhала ехэ. Теэд тэрэнэйнь ургаса мүнөө тон бага байна. Бэлшээриин газарые hайжаруулха талаар мүртэй хүдэлмэри хэгдэдэггүй, тэндээ үхэр малаа бодомжотой зүбөөр адуулжа шададаггүй дээрэhээл ногооной ургаса ехээр муудаа ха юм.

Ойрын жэлнүүдтэ ажахы бүхэндэ бэлшээри hайжаруулха, ногооной ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжо гүйсэд бии. Энээндэ ехэ мүнгэ, зөөриин гаргашашье хэрэгтэй бэшэ. Гансал хэдэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ болоно. Тиимэhээ бэлшээри зүбөөр ашаглаха хэрэг зоотехнигүүдэй, хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэдэй үдэр бүри анхарха асуудал болоно.

Бэлшээриин бүхы газарые бодото hайн эзэтэй болгоогүй hаа, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, зүбөөр ашаглаха асуудалые түргэн шиидхэхэнь бэрхэтэй. Түбхын түрүүн **бүхы бэлшээриие фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ hайнаар хубаарилжа үгэхэ шухала.** Тиихэдээ ямар газарта, ямар түрэлэй мал байлгаа hаа гаарамжатайб гэжэ урдшалан hайса бодомжолжо бэлшээринээ хубааха хэрэгтэй. Фермэ, гүүртэ, отарануудта бэлшээри хубаажа үгөөд, тэрэнээ таба-зурган жэлдэ хубилгангүй байха ёhотой. Тингээ hаа, **малшад, хоиншод өөhэдынгөө даажа абаhан бэлшээриие аргатайл hаань уhалха, үтэгжүүлхэ, модо шулуунь, боролжо бургааhыень сэбэрлэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ, жэлэй дүрбэн сагта тэндээ малаа бодомжотой зүбөөр бэлшээхые оролдохол.**

Тэрэшэлэн фермэ, бригадануудта үйлэдбэриин түсэб табихадаа, тэндэнь бэлшээриин ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые хараалалсадаг болоо hаа зохисотой гэжэ hанагдана. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, зарим фермэ, гүүртэнүүд нэгэ газартаал үхэр малаа бүхэли зундаа, намартаа адуулжа, ногооень халсагай, хара шорой болотор эдюулжэрхидэг. Харин ногооной ургасые дээшэлүүлхэ тусхай даабаритай байгаа hаа, тэдэнэр бэлшээриеэ ходо амаруулжа, hэлгүүлжэ, ногооной ургаса hэргээжэ байгаад адуулхые оролдохо hэн.

Бэлшээриие ходо hэлгүүлжэ, тэрэнээ хэдэн загон болгон хубаажа, малаа ээлжээ ээлжээгээр адуулхада ногоониинь ехэ муудахагүй байна. Загон болгожо хубаагаад мал адуулхада ургасань 30—40 процентээр дээшэлдэг гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, 1962—1963 онуудта Хүдэриин совхоздо зоотехник В. А. Чибров туршалга хэжэ, нэгэ бэлшээриие 9 ондоо загон болгожо хубаагаад, тэндээ 146 толгой эрэ хашараг, бурууиудые 100 үдэрэй турша соо газараа hэлгүүлжэ байгаад адуулаа. Харин энээндэл баhал адли бэлшээри дээрэ 141 толгой үхэр ямаршье загонгүйгөөр миил зуhаань ябуулжа адуулаа. Намар шэгнэжэ үзэхэдэнь, бэлшээриинь загон болгожо хубаагаад адуулhан гүүртын үхэр бүхэниинь шэгнүүрээ сүүдхэдээ дунда зэргээр 1037 граммаар нэмэhэн байба. Харин нүгөөдэ гүүртынь үхэр бүхэн шэгнүүрээ оройдоол 778 граммаар нэмээгээ юм. Бэлшээриеэ загон болгожо хубаахадаа, ямаршье хорёо, хаалта хээгүй, миил жалга, гүбээ, хүнхэр бүхэниие тус тустань загон болгоо.

Зарим газарые, илангаяа хонидой бэлшэхэ ургаса муутай үндэр хада, гүбээ газарые загон болгожо хубаахань бэрхэтэй. Тиимэhээ тэрэниие зурууд зуруудаар, багахан участогууд болгожо, тэндээ хони, малые hэлгүүлэн адуулха ушартай. Бэлшээриинь ходо hэлгэжэ байхада малшье дуратайгаар эдеэлдэг, ногоониинышье ехээр гэшхэгдэжэ, муудахагүй, амаржа, ургасань дээшэлжэ байха бшуу.

Республикын олохон ажахынуудта бэлшээри ехэл бодомжогүй муугаар хэрэглэгдэдэг. hууриин, тосхондо дүтэ шадарай бэлшээридэ үхэр мал үлүүсэ олоор адуулагдажа, тэрэнь халсагай добо болошоторoo мүлжэгдэнэ, гэшхэгдэнэ. Тиихэдэнь холын бэлшээриин ногоон ойроо хүртөөгүй, хэгдэн суур болотороо ургажа, муудажа байдаг. **Малай зуhаха газарые бодомжотойгоор тодорхойлжо, холын бэлшээридэ үхэр мал олоор байлгахые оролдохо** ёhотой.

Ехээр муудашаhан, илангаяа hалхи, уhанда гэмтэдэг газарые таба-зургаан жэл болоод лэ нэгэ жэл амаруулжа, тэндээ шэмэтэй hайн ногоо тарижа, үтэгжүүлжэ, боролжо бургааhан болдог дошыень сэбэрлэхэ байна.

ТАРИМАЛ НОГООТОЙ БЭЛШЭЭРИ ХЭРЭГТЭЙ

ГОРОД ШАДАРАЙ, илангаяа үнеэдые олоор баридаг ажахынуудта, мүн бэлшээрээр хомор (Мухар-Шэбэр, Бэшүүр) колхоз, совхозуудта эрхим шанартай үбhэ ногоогоор баян, тусхай тарималhайн бэлшээритэй болохо тухай бодомжолхо саг ерээ. Ургаса муутай бэлшээри, сабшалан, боролжо бургааhа ургаhан намаг газарые хатаажа, сэбэрлэжэ, ногооень hайжаруулха хэрэгтэй. Прибалтика шадарай республиканuудай ажахынууд тусгаар **ногоо тарижа hайжаруулhан 1 гектар бэлшээри дээрэ бүхэли зундаа, ондоо ямаршье нэмэлтэ тэжээлгүйгөөр, hү ехэтэй 3-4 үнеэдые адуулжа гарадаг байна.** Нёдондо манай республикын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй делегаци тэдэ ажахынуудта ябахадаа ногоо тарижа бэлшээри hайжаруулхада али тухай ашагтай байhыень хаража ерээ hэн.

Хэнэйшье мэдэhээр Прибалтикада шииг нойто элбэгтэй бэлшээриин газарта ногоо тарижа ургуулхада таатай байhаниинь элитэ. Гэбэшье научна эмхи-зургаанууудай туршалга хэжэ үзэhэнэй ёhoop харахада, гандуу, хуурай уларилтай нютагуудташье бэлшээриин газарта ногоо ургуулжа, тэрэниие hайжаруулха аргатай байна. Жэшээлхэдэ, Оренбургскa областьдо жэлдээ 243 милиметр шииг нойтон ородог. Энэнь манай эндэхи эгээл хуурай уларилтай аймагуудайхиhaa үшөө доошоо гү, али тухайтай байна. Тиигэбэшье Оренбургын областьдо бэлшээри дээрэ шара хүсы үбhэ, житняк ногоо тарихадань, найман жэл соо дунда зэргээр абажа үзэхэдэ, гектарай 25 центнер үбhэн гарана. Казахстанай сүл губи газарта бэлшээри дээрэ олон жэлэй ногоо тарихадань гектарай 11—12 центнер ногоон абтадаг байна. Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид уhалагдадаггүй, хада гүбээн нарүули таладахи боро, бага шабартайшаг хүрьhэтэй газарта ногоо тарижа туршаа юм. Энэ газартань гол түлэб ая ганга, хилгана, гермеү ногоон ургадаг, гектарай 5—8 центнер тухай ургасатай бэлшээри байгаа. Июниин хорёодоор хадын ташалангые хүндэлэн 10—15 метр үргэнтэйгөөр зурууд зуруудаар элдүүрилээд, тэрэнэйнь хоорондуур баhал тэды шэнээн газар элүүр зандань орхёо. Элдүүрилhэн газартаа зелёнко таряад, тэрэнэйнгээ үндэрхэн болоходо дээрэhээнь гектарай 6 килограмм тухай хүсы үбhэнэй, (люцерна), 8 килограмм хара толгой (житняк) ногооной, 8 килограмм хяагай (пырей бескорневичный) үрэhэ холёод, июлиин эхээр тариhан байна.

Ургамал ногоо тариhан жэлдэнь тэрэ бэлшээри дээрэhээ гектарай 16 центнер үбhэн гэхэ гү, али 42,6 центнер ногоон тэжээл гараа. Хойто жэлынь (нэгэ жэл хэрэглээд байхадань), тэндэhээ гектарай 13,6 центнер үбhэн гэхэ гү, али 30 шахуу центнер ногоон гараа юм.

Энэ туршалга үшөө хүсэд дүүрээгүй, тобшолол хэгдээгүй байна. Тиигэбэшье манай эндэхи уhалагдадаггүй бэлшээридэ олон жэлэй ургамал ногоо таряа hаа, яhала ашаа үрэ ехэтэй байhаниие энэ туршалгын түрүүшын дүн элитээр харуулна.

Манай эндэ таримал ногоотой бэлшээри бии болгохо хоёр арга байна. **Нэгэдэхеэр,** ургаса муутай бэлшээри, сабшалангай хүрьhэ дээгүүрнь hайжаруулжа болоно. **Хоёрдохёор,** ургаса багатай газарые үндэhөөрнь hайжаруулаад, hүүлдэнь элдэб ногоонуудай үрэhэ холёод тарижа болоно.

Таримал ногоотой бэлшээри бии болгохын тула дооро, шииг нойто элбэгтэй газарые хэрэглэхэдэ hайн. Тиихэдээ манай эндэхи эрхэ байдалда үнеэн бүридэ дунда зэргээр 0,6—0,8 гектар тухай hайн бэлшээри хэрэгтэй. Бэлшээри дээрэ олон жэлэй ногоо тарижа, ургасыень hайжаруулхын тулада тэндэхи бургааhа шугы, болдог, модоной түгсэг гэхэ мэтые сэбэрлэхэ, уhа намаг болошоhон байгаа hаань хатаажа, ханааб татахэ гү, али хуурай hаань уhалха hубагуудые гаргаха ёhотой, удаань газарынь элдүүрилээд, ногооной үрэhэ тарихаяа бэлдэхэ байна. Элдүүрилхэдэмнай хүрьhэнэйнь шорой hалхинда үлеэгдэжэ муудахагүй гү гэжэ хараадаа абалсаха шухала. Хэрбээ хүрьhэнэйнь нимгэн hаань, шаблаагүй анзаhаар, дисктэй хүндэ борнойгоор элдүүрилхэдэ таарамжатай.

Бэлшээри hайжаруулхын тула ямар сортын ногоо тарибал таарамжатайб гэжэ зүбөөр тодорхойлхо хэрэгтэй. Манай эндэ гол түлэб бобово ногоонуудhаа—шара хүсы үбhэ, сагаан клевер, донник, залаата ногоонуудhаа — мятлик, полевица белая, житняк, сибириин волоснец, хяаг, костёр безостый гэхэ мэтые тарихада өөрэгүй. Прибайкали шадар тимофеевкэ, овсяница тарижа болоно. Шииг нойто элбэгтэй газарта гол түлэб холимол хүсы үбhэ, сагаан клевер, донник, сабшалангай мятлик, костер безостый ногоонууд hайнаар ургаха. Нэгэ бага хуурайшаг уларилтай нютагуудта —шара хүсы үбhэ, донник, житняк, сибириин волоснец ногоо тари-

НОГООН «ХЭШЭГЭЙ» ДЭЭЖЭ

Гадаа хэды хүйтэржэ, саhан орожо байбашье, шэнээр хушагдаhан оройтой теплицэ соо дулаахан. Зүг булан бүхэндэнь зүгынүүдэй дүүехэ абяан сонностоно. Хабарай наран хушалтын шэлнүүдые соо харбан, элиисээ дэлгэн, теплицэ соохи агаарые тунгалаг hайхан болгоhондол үзэгдэнэ.

Эгээл иимэ сагта, уhа саhанай үшөө хайлажа урдаагүй, газар дээрэ ногоо ургаагүй байхадал «Улаан Оронго» колхозой теплицэнүүдтэ, үтэрсэ хуряагдажа захалдаг. Түрүүшын ургаса! hанахадаиии ямар hонин гээшэб. Хабар эртэ үгэрсэ болбосорно. Ёhотойл ногоон «хэшэгэй» дээжэ энэ бэшэ гү?! Энэ ажахын теплицэнүүдтэ январь hарын hүүлээр үгэрсэ таригдаа hэн. Нёдондойхиhoo бүри арбаад үдэрөөр уридшалан тарилга хэгдэhэн байба. Теэд үдэр, хоногууд үнгэрөө. Түрүүшын набшаhанууд далбайжа, hалаанууд хоорондоhоонь сэсэгүүд hалбаржа захалаа. Хүнэй гараа хүргэжэ, оролдоhон хэрэг миил hалахань hэн гү—мүнөө эндэхи ажалшад түрүүшынгээ ургаса хуряажа байна.

Ногоон хэшэг! Хэды ехэ оролдолго энээндэ гаргагдааб. Хабар эртэ үгэрсын ургаса хуряахын тулада үбэлдөө ажаллаха гээшэмнай тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Үгэрсэ таригдаха газарай шоройе таарулха хэргэтэй. Ургасыень уhалха, үтэгжүүлхэ шухала. Зүгөөр овощ таригшад үдэр бүхэн лэ сүлөөгүй байдаг. Тиигээд мүнөө ургасаяа март hарада хуряаhан байха юм. Колхозой эдэбхитэй ажалшан Лубсан-Нурбэ Мункуевна Дашеева арба гаран жэлэй туршада эртын овощ тарилсажа байдаг. Тэрэ мүнөө жэлэйнгээ ургасаhаа эгээл томыень абаад харуулна.

— Энэтнай хэды грамм татаха ааб?

— 250—300 грамм болохо бэзэ,—гээд энеэбхилнэ.

Лубсан-Нурбэ Мункуевна энэ үдэр олохон килограмм үгэрсэ суглуулаа. Энэ эхэнэр иимэ ажалда байжа, дүй дүршэлтэй болонхой. Түрэлхидэйнгөө угаараа мал ажал дээрэ хүдэлжэ байхада, тэрэ өөрынгөө дураар огородшон болоо. Теэд эндүүрээгүй. Үбэлдөө овощ ургуулдаг боложо, «Улаан Оронго» колхоз жэл бүри олзо доход ехээр абадаг болонхой. Нүхэр Дашеевотай сугтаа хүдэлжэ байдаг

Бадма-Ханда Ринчинова, Нунсук Цыремпилова гэгшэдые магталтайгаар хүндэлнэ байна.

Тэдээнэр республикадаа габьяатай болоhон агрономо-овощевод Виталий Иванович Левенкые дурдадаг. Энэ хүн колхоздонь хэдэн жэлэй соо саада тэ теплицэ бэлдэдэг. Үбэлдөө овощ тариха аргые ажалшадта заажа үгөө. Мүнөө эндэхи теплицын ажалые Тамара Плотникова хүтэлжэ байна. Энэ басаган институт дүүргэhэн дипломтой ерэhэн юм. Хэдэн жэл үнгэрөө, дүршэлтэй агроном болоо. Тамарые ажалшадынь хододоо хүндэлдэг, «Тамара Петровна» гээд хэлэдэг.

Хабар эртэ түрүүшын ургаса хуряажа байхада hонин байна. Хэды ехэ баяр гээшэб! Оронгоо жэл бүхэн баян ургаса хуряагдадаг. Нёдондо дүрбэлжэн метр бүхэнhөө 80 түхэригэй олзо доход цинтын жасада ороо hэн. Мүнөө жэлдэшье энээнhээ доошо байха-

Кабардино-Балкарска АССР. Нальчик хотын «Горянка» гэhэн фабрикада бүтээгдэдэг хибэс ковёрнууд хадаа угаа hайхан үнгөөрөө, уран гоё зурагуудаараа шалгарна.

Энэ предприятиин бүтээhэн ковёрнууд манай Эхэ ороной хүн зондо хүндэтэй, тэрэниие хилын саана дуратайгаар худалдан абадаг юм. Хибэс нэхэхэ гээшэмнай тиимэшье амархан хэрэг бэшэ. Олон янзын утаhа, үнгэ тааруулхада хэды шэнээн оролдолго хэрэгтэйб! ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Горянка» фабрикын эрхим нэхэгшэд Л. Тенгизова, А. Хачеткова, А. Мамбетова.

ТАСС-ай фото.

РОССИН ЭГЭШЭ ДҮҮ РЕСПУБЛИКАНУУД

Шэнэ комбинат

УФА. Учалинска шанаржуулгын комбинадай түрүүшын ээлжээнэй баригдажа дүүрэхэдэ, hүлдэ тэмдэг болохо томо түлхюурые ашаглаха хүнүүдтэнь барюулаа. Зэдэй, цинкын рудануудаар баян шэнэ комплекс Зауралиин райондо ашаглалгада оруулагдаба. Зэдэй, цинкын холисонууд Уралай заводуудта эльгээгдэхэнь.

Энэ фабрикын хоёрдохи ээлжээн бодхоогдожо эхилээ. Ойрын хэдэн жэлэй туршада предприятиин хүсэн гурба дахин ехэ болохо юм.

Карска далайн эрьеэр

СЫКТЫВКАР. Полярна бэhэлүүрэй саана үдэр ута боложо эхилээ. Теэд янгинама хүйтэн hалхи шуурган буураагүй. Тиигэбэшье Коми республикын орошод олон мянган hүрэгөө аяар холын Карска далай тээшэ тууржа абаашахаар бэлдэжэ байна. Орошодой заншалта зүблөөнүүд болож дүүрээ. Ижемскэ, Усть-Цилемскэ районуудай орошод Ижма гэжэ урдын тосхондо сугларжа, үнгэрөөшэ жэлэйнгээ ажалай дүн гаргаа. «Заветы Ильича» колхозойхид илангаяа hайн үрэ дүн түйлаба. Энэ ажахын бүхы оронуудай 98,6 процентнь атар hайнаар ондо оруулагдаа. Зуун орohoo 85 тугал абтаа. Эндэхи орошод зуу мянга гаран түхэригэй сэбэр олзо оруулhан байна.

Дагестанай түрүүшын балет

МАХАЧКАЛА. Дагестанай залуу композитор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Мурад Кожлаев «Горянка» гэжэ Дагестанай түрүүшын баледой хүгжэм бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ балет Ленинскэ шангай лауреат, Дагестанай арадай поэт Расул Гамзатовай поэмээр зохёогдоо.

Тус поэмэ олон хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Поэмээр зүжэгшье бэшэгдэhэн байха.

«Горянкын» герой урин налагай сэбэрхэн шарайтай Асиядай хуби заяан минии сэдьхэлые үниинэй доhолгоо юм. Дагестан арадай ирагуу эгэшэг хүгжэмые мүнөө үеын хүгжэмтэй тааруулан ниилүүлхые эрмэлзээб» — гэжэ И. Кожлаев ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ.

Энэ балет Ленинградай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ академическэ театрта hаяар түрүүшынхеэ тибигдэхэ.

Гоё hайхан лампанууд

САРАНСК. Эндэхи электроламмын заводой гаргадаг «Ландыш», «Светлячок», «Ракета» гэжэ стол дээрэ табидаг лампанууд олондо мэдээжэ болонхой.

Мүнөө энэ заводой мэргэжэлтэд

...ан ажал хэрэгтээ
...аха, гүрэнэй хуули,
... наринаар сахиха,
..., гэр бүлэ соогоо
...оор бэеэ абажа яба-
...гаа совет хүнүүд
...елүүлнэ. Гэхэтэй
...ёо хазагайруулдаг,
... гаргадаг хүнүүд,
...аа, үшөөл эндэ тэн-
... Тэдэнние арад зо-
...ынь, мүрдэлгэ-гэм-
...уудай зүгһөө зэ-
...агынь мэдээжэ.
... ниитын гурим хаза-
...алһаа уридшалан
... гэмтэ хэрэг
... тэмсэхэ шухала
... нэгэн болоно.
... сүүдтэ ороһон
... харахада, гэмтэ яба-
...ай ажаһуудаг, хү-
... хүмүүжүүлгын хү-
... ябадалһаа һэр-
... һайнаар табиг-
...аа, олохониинь сүү-
...огүй һэн.
...удэй, илангаяа за-
... хулиганталга архи
.... Урзанда Элхиин
... арбан класс сугтаа
... гаран хүбүүд,
...гээ гэртэ суглар-
... архи уугаад, хэ-
... гаргаһан юм.
... анхан сугтаа һу-
... гэжэ нүхэрөө ху-

НИИТЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ ЗАЙЛАШАГҮЙ ХЭРЭГ

тагаар хадхаһан байгаа. Талаан болоходоо шарханы хүнгэн байжа. Цыбиков эдэгээ. Гэмтэ Заиграев сүүдлүүлжэ, гурбан жэл түрмэдэ хаагдаха болоо һэн.

Хэдэн жэлдэ сугтаа һуража, хэн хэнэйнгээ абари зан мэдэхэ болоһон нүхэд, ухаа мэдээ алдатараа архи уужа «сэнгэнгүй», ондоогоор хүхижэ, зугаалжа уулзалгаяа үнгэргэхэ аргатай байгаа гү? Байгаа. Нам һуужа сайлажа, бэе бэедээ юрөөл хэлэжэ, дуунуудаа андалдажа, хатаржа, эбтэй хүхюунээр үдэшэеэ үнгэргэхэ гэһыень дэбэрһэн архидаан тодхор татаа бшуу.

Зарим түрэлхид хүбүүнэйнгээ гү, али басаганайнгаа ямараар һурадаг, юу хэдэгые хүсэд мэдэдэггүй, «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэншүүгээр хандадаг байна.

Валерий Комаров нэгэ класстаа һуу һууһаар арбан долоотой болотороо 6-дахи класста арай гэжэ хүрөөд, һургууляа хаяхадань багшанарайньшье түрэлхидыншье хүбүүнэй саашанхи хуби заяан тухай һаналаа табяагүй. Нёдондо хабар Валерий Загарай тосхондохи № 19 ГПТУ-да ороод, тэндээшье, иигэн тиигэн үдэр үнгэргэжэ ябадаг байтараа, «орёо морин эжэлээ олохо» гэдэгтэл, өөртэнь адли зан абаритай Виктор Болибинтай нүхэсэжэ, хоюулаа хулгай хэдэг болоһон байгаа.

Училищиин һурагшадай багшанартаяа булта кинодо ошоһон үеые һамбаашалаад, Валерий Виктор хоёр һуралсалай таһагые даагшын квартирада сонхоорнь орожо, фотоаппарат, электробритва, арһан перчатка, ноһон шарф хулуугаад гаража ябатараа уборщицодо харагдашоо. Тэрэнһээ дойбожо ойдо гараад, харанхы болгоһон байна. Багшынгаа юумэ хулуугаад, хүндэ харагдаһандаа шэрыһэн тэдэ хоёр гэмээ сагаалхые хүсөөд, хулгайлһан зүйлнүүдээ нюусаар һөөргэнь асаржа табиһан байба. Энэ ушар училищиин директорэй, багшанарай анхарал татаагүй, үнгэршэхэдэнь, үнөөхи хоёр ондоо айлнуудай гэртэ орожо, 200 түхэригэй эдлэл хэрэгсэл хулгайлаад, Свердловск хото ябашаба. Удангүй тэндэһээ баригдаад, Валерий Комаров сүүдээр хэһээгдээ. Тиихэдэ Виктор Болибин 14-шье хүрөөгүй байһанһаа, хуулиин зэмэдэ хабаадуулагдаагүй, харин эсэгэнь—Григорий Сергеевич Болибин хүбүүнэйнгээ хулгайлһан юумые эзэдтэнь мүнгөөр түлэхэ болоо.

Валерий Комаровой эхэ — Дора Спиридоновна Комарова, Викторэй эсэгэ—Болибин хүбүүдэйнгээ училищида ороһондо һанаагаа амараад, тэндээ хэр һурадаг, олоной дунда ямараар бэеэ абажа ябадагыень мэдэхые оролдодоггүй байгаа. Нүхэр Комарова хүбүүнэйнгээ училищиһаа тэрьелһыешье дуулаагүй, гэм хэжэрхёод, милицидэ асаруулаад байхадань лэ Валеритэеэ уулзаха баатай болоһон. Григорий Болибин: «Хүбүүмни үгэ дуулахаа болёо. Нэгэ класста гурбан жэл һуугаад, ядахадаа училищида ороо һэн. Саашадаа яаха хүн бэ, би юрэдөө хүшэхэрхэеэ болёоб» гэжэ сүүд дээрэ мэдүүлээ. Хүбүүнэйнгээ һурадаг байхада, багшанартайнь уулзадаг, хөөрэлдэдэг һэн гүт?,—гэжэ Болибинһаа асуухада, тиишэ нэгэшье ошоогүй байһанаа мэдэрээ.

Журамаар һула, найдал багатайшаг хүнүүдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, буруу юумэ халташье гаргабалнь, миин орхингүй, хэмжээ абахын орондо, нэгэ зарим предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хүнүүдэй ямар нэгэн гэм хэжэрхиһэн хойнонь тэдэнээ үмөөрхэ, аршалха гэжэ һэдэдэгынь тон буруу. Модо болбосоруулдаг Онохойн комбинадай Петрушенко, Карпов гэгшэд ехээр хулигантаһанай түлөө сүүдтэ үгтэжэ, нэгэниинь—хоёр, нүгөөдэнь—жэл хахадай түрмэ абаһан байна. Тус комбинадай нэгэдэхи участогай начальник нүхэр Филюк, мастер Мироненко гэмнүүлэгшэдые ажалдаа һайнаар хандадаг, дружиннигуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг һэн гэхэ мэтээр магтаа, гар даажа абахыемнай зүбшөөгыт гэжэ сүүдтэ хандаа һэн. Тэндэнь шалгалта хэхэдэ, гэмнэгдэгшэдэй ажалһаа хожомдодог, архи уудаг, элдэб ааша гаргадаг байһаниинь тодороо. Тиин сүүд «нимгэн элигэтэй» ноёдой гүйлта хангахаяа арсаа һааб даа.

Хулиган ааша гаргаһанай түлөө харюусалга шангадхаха гэһэн шэнэ хуулиин үндэһөөр хадаа, буу ба бусад эритэ мэсэ хэрэглэһэн, хүнэй бэедэ хоро хүргэһэн гэмтэн 7 жэл хүрэтэр сүлөөгөө хаһагдаха зэргэтэй.

Мүн лэ үнөөхи Онохойн комбинадай хүдэлмэришэн Бухальцев һогтуугаар һургуулиин хүбүүдтэ халдаад, нэгэнэйнь нюрга руу отвёрткоор шааһанайнгаа түлөө 5 жэлээр сүлөөгөө хаһагдаад, шанга колонидо эльгээгдээ.

Манай сүүдтэ ороһон хэрэгүүдые шэнжэлхэдэ, гол түлэб ямар хүнүүд гэм хэнэб гэжэ харахада, олонхинь нэгэ газарта саг үргэлжэ һурадаг, хүдэлдэггүй, эндэ тэндэ ябдашуул; зан абаярнь адаглахада, архи уудаг, хүнгэн юумэндэ дуратай, халтад гэхэдээл урда тээнь гэмнүүлһэн, сүүдлүүлһэн хүнүүд байдаг. Тиимэһээ коллектив бүхэн, албан зургаанай, ниитын эмхинүүд гэмтэ ябадалһаа һэргылхэ эмхидхэлэй, хиналта шалгалтын, хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэри түбхын түрүүн эдэ хүнүүдэй дунда ябуулха зэргэтэй.

Һэргылэлгэ—ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ, коллективэйнгээ гэшүүн бүхэнэй журамтай байхын тула саг үргэлжэ анхаран оролдодог газарта гэмтэ ябадал үзэгдэдэггүй байна. «Талецкий» совхоз город шадарай яһала томохон ажахы, хүдэлмэрилдэг 230 хүнтэй юм. Совхозой түб тосхоной, бусад һуурин газарнуудай нэгэшье хүн үнгэрөөшэ 1967 ондо зэмэтэ ябадал гаргаагүй, мүнөөшье тэндэ бүхы юумэнь гуримтай, хүн бүхэн журам һайтай.

Мүрдэлгэ-захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд, ниитын эмхинүүдэй, ажахын, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалаар эмхидхэлэй, ойлгууламжынгаа хүдэлмэри хаа хаанагүй эрид һайжаруулха уялгатай.

П. ТАРАСОВ,
Загарайн аймагай арадай судья.

БУРЯАД ҮНЭН

Арадай Хиналта

№ 3 (34)

УРАН ГАРТАНАЙ ҮҮСХЭЛ ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ

Шэнэ техникэ ашагтайгаар хэрэглэхэ, ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын хүдэлмэри һайжаруулха ябадал Республикын промышленна предприятинуудай түсэб даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай. Тиимэһээ энэ асуудалда арадай хинагшадай анхаралтайгаар хандадаг ушарые һайшаан дэмжэмээр.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэнэй управлениин предприятинуудта уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри ябуулагданаб гэжэ һаяшаг арадай үүсхэлээр, шалгалта хэгдээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, машина техникэ ашагтайгаар хэрэглэхэ зорилгоор Улаан-Үдын отделениин түмэр замшад хэдэн дурадхал һанамжалжа, үйлэдбэридөө хэрэглэһэн байна. Тусхайлан хэлэбэл, шулуу нүүрһэ шэнэ аргаар ашаалха, һарха барха аад, хүнгэн шанартай хэрэгсэлнүүдые сомор бөлобошье, хүндэ шэгнүүртэй юумэнүүдээр хамта нэгэ вагондо тээхэ, барилгын зүйлнүүдые, хүдөө ажахын машина зэбсэг, шпала ба бусадые шэрэхэдээ платформо гүйсэд ашаглаха онол хэрэглэдэг болоһоной ашаар түмэр замшад үнгэрөөшэ жэлдэ 60 мянган тонно ашаа үлүү ехээр ябуулаа.

Вагоной ашаалагдажа байха үедэнь заһабарилха оньһон түхеэрэлгэ, агрегадууд Загарай станцида тодхогдоод, ашаглагдажа эхилһэнһээнь хойшо вагонуудай заһагдан зогсодог саг нилээд ехээр хороогдоо. Уралан нарижуулгын иимэ түхеэрэлгэ хэрэглэһэнэй үндэһөөр жэлдэ 200 мянган түхэригэй алмалта туйлагдадаг болоо.

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин маркшейдэр нүхэр Калашниковай дурадхалаар Холбоолжоной нүүрһэ дээрэһээнь сэхэ малтаха шэнэ онол арга 80 гаран мянган түхэригэй арьбалалта олгоо.

Зэдын комбинадай Бяян голой электростанциин ба «Северная» гэжэ шахтын хоорондохи харгы ашагтайгаар хэрэглэхын тула комбинадай хүдэлмэрилэгшэ нүхэд Бережнов, Игумнов, Дашиев, Миронов, Андреев гэгшэдэй дурадхал бэелүүлэгдэжэ, 90-ээд мянган түхэригэй алмалта хэгдээ.

Тус предприятинуудта уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри юрэнхы дээрээ яһала ехэ аша туһа хүргэдэг, гэхэ сууpa, арадай хинагшадай нарьяар шалган харахадань олон дутагдалнууд элирһэн байна.

Түмэр замай отделениин предприятинууд, коллективүүд ажалаа эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр эмхидхэхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ талаар нёдондо жэл хараалһан хэмжээ ябуулгануудайнгаа хахадһаа бага үлүүень бэелүүлһэн байха юм. Улаан-Үдэ станцитахи хүдэлмэриин технологи үргэлжэдөө һайжаруулагдажа, вагонуудай зогсохо саг хорооргдохоор хараалагдаһан аад, дүүргэгдээгүй.

Вагонһоо элһэ буулгаха хүдэлмэри хүнгэдхэхэ, түргэдхэхэ оньһон түхеэрэлгэ Галуута-Нуурай станцида хэгдэхэ ёһотой аад, мүнөө болотор хойшо татагдаһаар.

Галуута-Нуурай шахтануудта нүүрһэ малтаха, ашаха хүдэлмэри оньһожоруулхаар хараалһан хэмжээнүүдэй олониинь мүн лэ дүүргэгдээгүй.

Иимэ дутагдалнууд юундэ тохёолдооб? Эдэ предприятинуудай дэргэдэ бии байгаа уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын бюронууд һулаар хүдэлнэ. Тэдэнэй хүдэлмэридэ хүдэлмэришэд үсөөн хабаадуулагдана. Жэшээлхэдэ, түмэр замай отделениин 100 хүдэлмэришэн бүхэнэй 6-ниинь уралан нарижуулгада хабаадана.

Отделениин локомотивуудай таһагта 300 хүдэлмэришэд ажалладаг. Тэдэнь бултадаа шахуу орёо оньһон машина, зэбсэгүүдые хэрэглэдэг юм. Гэхэтэй хамта техникэ, зэбсэг ашаглаха талаар эндэ олохон дутагдал бии байна. Үнгэрөөшэ жэлдэ уралан нарижуулгын миил табан дурадхал ороһон, тэдэнэй зариманъ мүнөө болотор үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээдүй. Үнгэргэхэдөө, ороһон дурадхалнуудые наринаар дансалан бүридхэлдэ абаха, шэнжэлхэ, сэгнэхэ гурим хангалтагүйгоор бэелүүлэгдэнэ.

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин предприятинуудта ухаалан зохёогшодые урмашуулха ёһо гуримай хазагайруулагдадаг байһаниинь элирүүлэгдээ. Үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн дурадхалай түлөө авторнуудтань үгтэхэ шагнал һаатуулагдана. Гэхэ зуура, иимэ түлөөһэндэ үгтэхоор хараалагдаһан мүнгэн үнгэрөөшэ жэлдэ гаргашалагдаагүй үлэшөө.

Зэдын комбинадай уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой бюро бүришье муугаар хүдэлөө. Тэндэ 150 уралан нарижуулагша бии тоотой аад, үнэндөө бюрогой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүдые хургаар тооломоор үсөөн. Элдэб шалтагаанаар комбинадһаа үни гаража ябашаһан хүнүүд уралан нарижуулагшадайнь тоодо байһаар.

Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхахын тула Улаан-Үдын түмэр замай отделениин, Галуута-Нуурай шахтоуправлениин БОИР-ой бюронууд тодорхой хэмжээнүүдые абажа байнхай.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэреэ шэнэ гуримаар эмхидхэн ябуулдаг боложо байһанай дашарамда, техникэ ба зэбсэгүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын хэрэг үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Экономическа реформын үндэһөөр предприятинигаа хүсэ ба зоори зүбөөр ашаглаха, хэрэглэхын тула урда урдынхиһаа ехэ эрхэтэй болоһон хүтэлбэрилэгшэд уралан нарижуулагшадай үүсхэлые дэмжэлгэдэ анхаралтайгаар хандаха уялгатай.

М. СОЛОМЕННЫЙ,
Буряадай республикын Арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ секторые даагша.

...РАХА САГ ТУЛАА

...үр эртэшэг «Байкал» колхозой конторо соо зон үсөөн ...бүридхэгшэд лэ тархяа үргэхэ сүлөөгүй хүдэлнэ. Илья ... далахай ошоһон аад, һаатаа ёһотой, ерэхэ болоо бэзэ ... манда ойлгуулба. И. Ш. Сиренов тус колхозой ...шадай бүлэгые даагшаар хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ ...ээшье, удаан болонгүй ерэбэ. Нюргаар үндэр, шарэб-..., наһажаал хүн.

...я Шагдурович, хиналтын хүдэлмэри хэр ябажа байна ...жэ һонирхобобди.

...н иигэн даа,—гэжэ ойлгосогүйгөөр харюусаба.

... хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гүйгдаба. Бо-...н һуутараа, столойнгоо һугалга нээгээд, дансаяа гарга-...

...ной декабрь һараһаа хойшо арадай хинагшадай суглаан ... дутуу дунда зүйлнүүдые усадхахын тула абтаһан хэм-...нүүд гэжэ үгы. Арадай хинагшад али бүхы буруу яба-...гүйгөөр хандаха зэргэтэй. Теэд ниитэ зоной найдаба-... арадай хинагшад үшөөл харюулжа шаданагүй. Энэнь ... харагданаб? Жэшээлхэдэ, тоо бүридхэгшэ Будаевагай ... үгэ нэгэдээд, хоёр жэлэй турша соо колхозой мүнгэ ... байхадань, арадай хинагшад нюдэ балай, шэхэ дүлии ...өө жэл сабшалан болон таряанай газар хоёр һа-... соо һайнаар уһалха, үтэгжүүлхэ тогтоолой абтаад бай-...ал» колхозой арадай хинагшад ажал хүдэлмэри хүр-...аар март һарын 25 болотор юушье хээгүй.

...охо дутуу дундануудтай тэмсэхэ хүсэн үгы бэшэ, бии ...тэй. Арадай хинагшадай 3 бүлэг, 20 пост гүүртэ, ота-... бригаданууд дээгүүр эмхидхэгдэнхэй аад, арга боломжобо ...гүй, эдэбхи үүсхэл гаргажа, эршэтэй һайнаар хү-...

...шарые удаан тэсэжэ байхын аргагүй. Тиимэһээ һанаа ... орхижо, хүдэлмэреэ һайжаруулхын тула нүхэр Си-... хэмжээ абаха сагынь тулаа бэшэ гү?

Ц. ХАМАЕВ.

ЭДЭБХИТЭЙ ХИНАГШАД

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод. Энэ предприятиин аппаратна цехэй арадай хинагшадай бүлэг ехэл оролдосотой эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байдаг юм. Эдэнэрэй гол анхаралынь гаргагдажа байгаа продукциин шанар шэнжэдэ, ажалай журамые бэхижүүлгэдэ зорюулагданхай.

Цехэй хүдэлмэришэдэй дунда эдэнэр ехэл хүндэтэй байха. Юундэб гэхэдэ, хинагшад өөһэдөө ажал дээрээ эрхим жэшээ харуулдаг түрүү хүнүүд ха юм. Тэдэнэр үдэр бүриингөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Табан жэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай.

Ажалай журамые эбдэһэн, хүдэлмэриһөө гээгдэһэн, архи ууһан нэгэшье ушар хадаа арадай хинагшадай хёрхо нюдэнһөө холо ошоногүй. Тэрэ дарыдань хатуу шанга хэмжээн абтана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аппаратна цехэй эрхим хинагшад В. И. Торгашев (баруун гар тээнь), В. В. Бураков гэгшэд.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МАНАЙ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

ЗЭМЭЛЭГДЭБЭ

Хүтэл-Нуурай совхозрабкоопой зүгһөө Анаагай совхозой малшадые хэр зэргээр хангадагые манай газетын корреспондент Хориин аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын редакцитай хамта шалгажа, олон дутуу дундануудые элирүүлһэн юм.

Манай редакциин асуудалнуудта Хорин аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Б. С. Самбуев иимэ харюу эльгээбэ. «Бэшэг соо хэлэгдэһэн зүйлнүүд Хориин АПС-эй правлениин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Хүтэл-Нуурай совхозрабкоопой түрүүлэгшэ нүхэр Макаровта, наймаанай таһагые даагша нүхэр Башинсвада шанга һануулга хэгдээ. Малшадые муугаар хангаһанайнь түлөө автолавкын наймаалагша нүхэр Уваровта һүүлшын һануулгатайгаар шанга зэмэ тохогдоо. Мүнөө малшадые хангалга һайжаруулха хэмжээнүүд абтажа байна. Гүүртэ, отаранууд дээгүүр наймаашангүй зургаан буфет нээгдээ.»

ХЭЗЭЭ БЭЛЭН БОЛОХО ЮМ?

...абари дулаан үдэр-... барилгын хүдэлмэ-.... Тиимэһээ аймаг... ажахынууд бии бай-... техникээ һайн ша-... заһабарилжа, хаба-...ые хаһа сагтань ...ролдоно. Гэбэшье, ...лэй хүдэлмэ-...гүйгөөр эмхидхэжэ ...нууд бии.

...агай колхоз, сов-.... Ехэ-Нугын сов-... трактор машина-... барилга, мүн үрэһэ ... һэлгэдэһыень шал-... тэ 20 тракто-..., 25 «Беларусь» ...нинь үшөө бэлэн ...шье заһабарил-...агүй байба. Эндэ ...уг заһабарилагда-... 13-ниинь

...ганаар иимэ олон ...нууд заһабари-...об? Энээн тухай ... алаһан агроном В. Шубинай асуухада:

— Хүнүүдээр дуталданабди. Бүхы трактористнууднай элдэб ажалда туха сүлөөгүй хүдэлжэ байна,—гэжэ тус совхозой главна инженер Ф. Степанов харюусаба.

Эндэ 4 лущильник, хадхуууртай 23 катогуудай нэгэниинишье бэлдэгдээгүй, шоройдо дарагдашанхай хэбтэнэ. 15 сеялкын 7-ниинь, мүн кукурузын сеялкэнүүд задагай.

Хэрбээ заһабарилгын шанар тухай хэлэхэ болоо һаа, баһал бирагүй. Юуб гэхэдэ, заһабарилгаһаа гараһан олонхи сеялкэнүүдэй дискнүүдэйнь хоорондохи зай тааруулагдажа һуулгагдаагүй, мүн бусадшье жэжэ дутагдалнууд олон ушарна. «ДТ-75» түхэлэй 4 трактор заһабарилагдаһан болобошье, гэнжэ, мөөрнүүдыень шэнэдхэн һэлгээгүй дээрэһээнь мүнөөнһөө эбдэржэ захалаа.

Илангаяа Ехэ-Нугын отделениин 1—2-дохи тракторна бригаднуудта плуг болон бусад зэр зэмсэгүүдые заһабарилха талаар биратай юумэн хэгдээгүй байшоо. Эндэхид хабарайнгаа тарилгада 10 мянган центнер үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ зэргэтэй. Теэд үрэһэнэй шанар шалган тодорхойлдог лабораториин дансануудые уудалан харахадамнай, Новодесятниковско отделениин тоог дээрэ оройдоо 2 мянган центнер үрэһэн сэбэрлэгдэнхэй байба. Харин Ехэ-Нугын отделенидэ 5 мянган центнер шэниисын үрэһэн үбэлэй хүйтэндэ хүлдэһэн байшоо. Энэ үрэһэнэйнгөө орооһо хаһа сагтань хатаажа үрдингүй нойтоор орхижорхиһонойнь гэмээр болоо бшуу.

Ехэ-Нугын таряанай тоог дээрэ ошоходо, тэндэ ямаршье эмхи гуримгүй, ороохо таряаниинь хаа хаанагүй адхаршанхай. Таряа хородохо ядохимикадууд удаан саг соо хушалтагүйгөөр хаятай байһан.

Энэ жэлдэ совхозой таряалан, сабшалан дээрэ 11600 тонно наг шэбхэ гаргагдахаар хараалагданхай. Теэд мүнөө оройдоо 1200 тонно зөөгдөөд байна. Наг шэбхэ зөөхэ тусхай оньһожоруулагдаһан звено байгуулагдабашье, «шэбхэ үшөө гэдээгүй» гэһэн шалтагаар биратай юумэ хэнэгүй.

Мүнөө жэл эндэхи таряаланда 500 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэхэ юм. Теэд мүнөө оройдоо 135 тонно зөөжэ асаранхай. Гэбэшье энэ асарһан минеральна үтэгжүүлгэнь нэгэдэхи отделенидэ һаланаар, хайша хэрэгээр хадагалагдана.

Тус ажахыда тарилгын хүдэлмэрие хоёр халаан соо эмхидхэхын тулада бүхыдөө 90 механизатор хэрэгтэй юм. Энэ жэлдэ механизаторнуудай һуралсалай эмхидхээгүй дээрэһээ аяар 30 хүн дуталдана. Теэд эдэ дутагдалнуудаа усадхаагүй байһаар.

Шалгалтада хабаадагшад:

В. ЖАРКОЙ,
«Ленинэй туг» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Д. ДУГАРОВ,
манай тусхай корр.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ ЭДЭБХЕЭР...

Сабшалангай ургаса һайжаруулха шударгы хоёр һарын республика доторнай соносхогдоһонтой дашарамдуулан, энэ шухала зорилго бэелүүлэлсэхэ хэрэгтэ арадай хинагшадай комитедүүд, постнууд, эдэбхитэд олоороо хабаадажа, ажахынуудай луговодуудай звенонуудта тодорхой туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй гэжэ Буряадай арадай хиналтын комитет тоггооһон байна.

Тиин Сэлэнгын аймагай хинагшад сабшалан дээрэхи хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха, шанарынь шалгаха талаар хэр зэргэ эдэбхи гаргажа байнаб гэжэ тус аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **В. Н. Жеребкодо** манай корреспондент хандаба.

Тельманэй колхозой арадай хинагшад аймагайнгаа бүхы эдэбхитэдтэ нэмэл бэшэгээр хандажа, сабшалан һайжаруулха хоёр һарын туршада хиналта, шалгалтын болоод эмхидхэлэй хүдэлмэри улам шангадхахые уряалһан юм, — гээд, нүхэр Жеребко хэлэбэ.

Тельманэйхидэй жэшээгээр, аймагаймнай бүхы колхоз, совхозуудай сабшалангай звенонуудта арадай хиналтын постнууд эмхидхэгдэжэ, тэдэнэрэй бэелүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд баталагдаа һэн. Тэрэнэй үндэһөөр ажахынуудай отделени бүхэндэ луговодуудай бэелүүлхэ хүдэлмэриин түсэб даалгабариин хэр зүбөөр табигдаһаниинь шалгагдажа, энэ талаар элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд дары усадхагдаа һэн. Арадай хинагшадай үүсхэл оролдолгоор сабшалангай газар тодорхой эзэтэй болгогдоһон, луговодуудта тусхай участогууд актаар даалгагдаһан байна. Тингэжэ хэн хаана ямар үтэгжүүлгэ хэхэб, хэдыдэ хайшан гээд уһалхаб, хэды тухай ургаса туйлаха ёһотойб гэжэ луговод бүхэн һайн мэдэхэ болонхой.

Асуудал: Сабшалан дээрэ мүнөө ажал хэр ябанаб?

Харюу: Бүхы ажахынуудтамнай наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаха, участогуудые уһалха хүдэлмэри түлэг ябажа байна.

Апрелиин 10-най мэдээгээр, шударгы һарын эхилһэнһээ хойшо 17 мянган тонно шэбхэ гаргагдаад, 1723 гектар газар уһалагдаад байна.

Энэ хүдэлмэри саашадань улам үргэдхэхынгөө хажуугаар манай луговодууд һубаг, ханаавуудые арилгажа, заһабарилжа, хабарай элбэг уһа алдангүй түргэн саг соо урадхуулан, уһалуурнии һубагуудаар залан тараажа, газарые ундалуулха гэжэ эрмэлзэнэ.

Луговодуудай дундаһаа олон нүхэд арадай хинагшад юм. Сабшалан уһалалга, үтэгжүүлгэ дээрэ тэдэнэр ажалай үндэр бүтээсэ, эрхим шанар харуулжа, нүхэдөө дахуулна.

Промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай арадай хинагшад мүн лэ сабшалан һайжаруулгын хүдэлмэридэ шадал зэргээрээ хабаадалсахые оролдоно. Жэшээ болгон дурдабал, «Сельхозтехникын» аймагай нэгэдэлэй арадай хинагшадай бүлэгэй түрүүлэгшэ, экскаваторщик нүхэр Ерофеевскиин ударидалга доро Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо воскресник эмхидхэгдэжэ, нэгэ үдэрэй туршада 400 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаһан байна.

ФЕЛЬЕТОН

Тэбэнын һүбөөр гулдирнам гээд...

(Хуйхэр эрын хөөрөөн)

ДҮРБЭН УЛААН буха мэтэ дорюун, дүшэн наһанай шуран бэрхые, уран түргэнине, нүхэд, мэдэхэ гүт? Байза! Залуу ябахада, заяаншье дээгүүр, һанааншье омог, зоригшье ехэ, хүсэншье хүрэдэг бэлэй. Хэнһээш дутахагүй шадал шандааһан, хурдан бодол тухайм нютагаархимни хөөрэжэ үгүүжэг. Үндэр, набтаршье креслэнүүдые ээлжэл үзэһэн хуйхэр эрэ ябаа һэм. Атаархадаг, шоо шобто харадаг заримашуул, яба, тэһэржэ байг! Хүсэжэ ядаад хусаашад. «Энэ Ирдыни Базарон[1]) олоной зөөри соо умбажа, хүнэй зөөри дээрэ хүльбэржэ наһаараа ябана» — гээд хардадаг, гүрдэдэг хүнүүд олдогшо. Харин тингэхэдэш «Ирдыни ахай» гэлдэн, урда хойгуурни гүйлдөөшэд бии даа...

Дүшэн хоёр наһанайнгаа холборхойхон үедэ сэнхир хүхэ «Волго» сэргэдээ асаржа һойгоо һэм. Шудхэрлөөшье һаа, совхоз рабкоопой түрүүлэгшэ байгааб. Шанага нютагайм үндэр сагаан ордоң соо ларёк тогтонхой. Хүнжэлһөөшье гарангүй, хатуу харые гудамхихаяа һанабалшни, ларёгой наймаалагша, илдам хатан Дусимни[2]) (Дулгар) самсаалтайхан стакан соо салгидатар эюулээд һарбайха. Энээнэй һүүлээр Эрээлжын гүбээ, Дабаатын хүтэл, ута Заган барагтай, түргэн машинын тортог шэнги тооһон соо хэндэшье танигдангүй үнгэрхэш. Жолоо барихадаа шадамар байхаш, ямаршье «ялхитай» харгы аймшагтай бэшэ...

Юу хээхэнине үзэһэн, шадаһан лэ бэе даа. Түгэншэлжэ ябаа бэшэб. Юумэ хулуугаа, худалаар хэлээ бэшэб. Табии хоёр наһатай болобоб. Хүгшэржэ эхилхэдэ, хүншье баһэжа, бахалуурдажа, боорложо ородог юм байна. Эдэ золигууд... Үргэн дэлюун Бэшүүр соо ганса Базарон олдоо юм гү? Минии ябаһан газарта ошолдоод лэ байдаг милици. Үзэлсөөд лэ һалахаб! Прокурор шангаржа эхилбэ. Хатан Дусимни хара муухайшуултай орёолдожо, сэдэр һайхан сэдьхэлээ хиртүүлжэ, гажаржа гашуудахань гү? Федотова[3]) гэһэн шолмо, өөрөө эдихэ, залгихань багадаад, һамганайм хүзүүндэ бугуули халад орхибол.

«Могойн эреэн газаагаа, хүнэй эреэн зосоогоо». 1964 оной майн 25-да энэ Федосья Федотовашни гүйжэ ерээд:

— Дусияа ажалда абыт, — гэжэ гуйгаа һэн.

Уян сэдьхэлтэй директор минии арсаха арга байгаагүй. Тиигэжэ торгон гартай Дусимни тоһоной заводто хүдэлхөөр ороһон юм. Шадаһан хүн шададаг. Федотовагай туһамаршаар һамгаяа табижархилайб. Этигээгүй һаа, данса гаргажа, 1966 оной майн 1-нэй лигэтэй захиралта уншаарайт. Минии хатиилһан приказ.

Мүноо болоод байхада, Федотова гансахан һамгыем хардажа, гүрдэжэ оробо. Ямар һайн нүхэд байгаа һэм! Ами нэгэн хүдэлхэ. Эрьеын ар[illegible]да багтахаар эбтэйнүүд бэлэй.

Эээх даа! Ажабайдал гээшэмнай орёо хүшэр юм байна. Бүхы наһаараа оролдожо, ажал хэжэ ябан гэһээш... Хулууна, хулгайлнаш, эдинэ, уунаш гээд хэлсэхэт. Үгы, юрэдөө, үгытэй ябаха дуратай хүниие харааүйб. Абаха, эдихын хойноһоо табигдаһан хүмүүнэй бэе бэшэ юм гү? Эдэ Дуся Федосья хоёр сагаан, шарашье тоһо һүри һөөг ехээр гаргажа, һүн далай соогуур тамаржа байгаад, бага зэргэхэнээр, нэгэ сайлахын тэдысэ, тоһо зөөхэй хилээмэндээ няаха эрхэтэйл даа... Федотова минии хатантай нэгэдээд, найман хайрсаг тоһо эдеэ, худалдаа гэжэ хэлсэнэт. Саашаал ошогты! Аманай алдуури болгшоб. Найман хайрсаг гээшэтнай хоёр зуун килограмм тоһон! Худалдаа, эдеэшье хадань би эндэ хабаатай бэшэб. Базаронтон — Федотовтоной завод болошоо гээд хорон үгэтэйшүүл хашхаралдадаг. Ябага, һүхирэлдэг!

Минии Дуся хэлэ аманда тордиһогүй хүн аад, үнэн мүрдэлгэндэ ороходоо, урьхада татууһан шандаган шэнги бүмбэлзэжэ һуухадань, валенка соохоно «мэндын тэмдэг» эльгээжэрхёо һэм... Юу хэхэ, яахаяа ойлгохо бэзэ саашадаа... Һамган үбгэн хоёрой хоорондо нюуса байдаггүй.

Геннадий Чекин[4]) 1966 оной октябрь һара соо Чуборовагай[5]) магазинда хоёр хайрсаг тоһо ямаршье фактурагүйгөөр абаашадаг юм хаш. Мэдэхэб даа эдэ наймаалагшадыеш! Өөһэдөө абяагүй тиишэнь эдихэ һаа эдихэгүй, аман соогоо ороһон тоһые арай шамай хайлуулаад, Чекиндээ һаймһаржа, 30—40 түхэриг шэдэсгээхэ. Тулюуршаг лэ амитад. Хотоёо мэдэхэгүй ехээр залгяад гулгижа, бөөлжэжэ, хүнүүдтэ харагдашаха. Һүүлэй һүүлдэ Дуся Федосья хоёр эдэ бүгэдын түлөө харюусахань. Дорьбо дуһалгүй заримашуултай компани сохиходо нимэл даа. Угайд һаа Гушадай сельпогой наймаалагша Дари[6]) яашоо юм? Нэгэ хайрсаг тоһо хүн шэнгеэр шэнгээжэ шадахагүй...

Һүнэй тоһолигые доошолуулаат гэжэ бидэниие гэмнэхэ гүт? Үхэһэн хойноо, хуурай хагда зулгааһан үнеэнһөөшини тиимэ тоһолиг һүн хаанаһаань гараадхихаб. Посохова[7]) тэндэ, понимаешь, юун гээд шарбалзанаб? Аймагай шамбай мундуу һаалишадай үдэр, һүнигүй оролдожо, литр бүхэнэй түлөө тэмсэһэн һүн гэжэ хэлэхэ байхат. Тэрэ һүн далайнишни тоһолигые элирүүлэн гаргахадаа, арбанай нэгэхэн хубяар доошолуулбал, хэды олон килограмм, центнер тоһон үлүү абтахаб? Энэмнай хэрэглэжэ үзэгдэһэн классическа арга ха юм. Шадаһаң зон шададаг аабза. Би юрэдөө юушье мэдэнэгүйб. Мэдээшье һаа, мэдээшэгүй болоошомни энээхэн «хүшэр» үедэ юунһээшье үнэтэй сэнтэй зэбсэг байна.

Шадаһан хүн шададаг. Һүнэй үлөөдэһэн, шара һайб, нилгэдэһэн заводто боошхо боошхоор урдадаг. Би тэрэниие миил хараад лэ һуужа байхам гү? Дан тиимэ гэнэн хонгор гэжэ бү һанагты! Сагаан, шара тоһон, үдхэң зөөхэй хашартай болошодог. Табан хурга гадартай тарган томо гахайн өөхые табагаар дүүрэн сэлсытэр табижархёод, хатуу харатай урялдуулан, хотынгоо оёор руу шэдэжэ һуухада, хэды гоёб! Арсаха байна гүт? Үгы бол, һаршаганама улаан шарбуунсадые бүхэд гэтэр эбхээд, холохон хадагалхадам, хэн боли гэнэб. Нилгэдэһэн, һүн, шүүһэн дээрэ 1967 оной туршада заводой долоон гахай тэжээжэ, бодожо шадахаяа болиторнь шахаад, Бодонгуудай совхоздо табыень тушаажархёоб. 882 түхэриг 55 мүнгэн газарта хэбтэнэгүй. Байза, нүгөө хоёрыень хайшан гээ һэмбиб? Нэгыень аймагай даргын һамганда доохонуур пудайжархёоб. Хоёрдохиинень? Аа, Улаан-Үдынгөө үноохи танил тала, Ермаковска гудамжын Вороновто 30 түхэригөөр худалдаһан нэрэтэй болоод, миинтээр эндээ шахажа гараа б. Вороновшье харюутайл үлөө. Басагамни тэдэнэйдэ һанаа амархан үбэлжөө.

...Эгсээр эрьеһэң харгын тохойнууд аюултай. Теэд шадамар жолоошон битнай ямаршье хотолуурта хүмэрөөд орхихогүй хүгшэн шоно байхаб. Домогто ороһон Шанагын гэрые 1600 түхэригөөр худалдажа орхёоб. Заводой ашаанай машинын нахнитар модо ашажа, Хонхолын ойһоо Шанага асаржа буулгалайб. Шэнэ гэр дарайтар барижа, «хонидой бүтэн, шононуудай садхалан» дээрэ тиишээ зөөшэхэ юм байна. Ноёң нэрэтэй байгаандаа, тоһо үрмэнэй амтатайе эдижэ, машина хашиинын һайниие хэрэглэхэ зэргэтэйб? Үгыл һаа, өөрынгөө гэнэн хонгор, туняа шадалгүйе хожом ойлгожо, тархяа шаан гэмшэхэш.

Баян бүдүүн гээд намайе хэлсэдэг. Совхозрабкоопой түрүүлэгшэ дорюун ехэ ноён ябахадаа, дүрбэ мянгаар «Волго» худалдажа абаашамнишье зүб. Таба, зургаан жэлдэ талхижа талхижа, тэрэ сэнгээрнь худалдаһамнишье зүб. Гүрэнэй мүнгэн бэшэ, өөрынгөө «са[illegible]» аягүй нягтаар суглуулжа абаһан машинамни. Этигэгты. Зай гү?

1966 ондо таби наһанай тангил шарайе харабаб. Эээх даа! Наһамни зүүдэн шэнгеэр ябашаба. Һаял һэн: колхозой түрүүлэгшын үндэр креслэдэ хэсилдэнхэй, хамсы шамажа, нюдарга зангидаһхай һуудагша бэлэй. Таби наһан. Одоол эндэ сэнгээгүй аад, зуу хүрэжэ зүнтэглэшоод, хүхихэ, зугаалха бэшэш. Март һара соо гурбан ехэ найр наада зарлажа, столой хотоймо амтан эдеэгээр, олохон хайрсаг архяар айлшадаа хүндэлөө һэм. Аймагайшье заарим тушаалтанай амаар гаратар, болёобди гэтэрнь архи тамхи, өөхэ тоһо шудхаал гээшэб! Хожомоо туһатай!

Гахай тэжээгээш, һамгаа тухиржа тоһо хулуулгааш гэжэ мүнөө намайе гэмнэнэт. Арайл бирахагүйт. Тэрэнһээ болохо хэрэг үйлэдэжэ, «могой баринагүй, үрмэ халмаад» гараһан бэе. Ойлгогты! 1956 ондо Бодонгуудай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ ябахадаа, Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо килограммынь нэгэ түхэригөөр хэдэн тонно ороохо колхоздоо гээд худалдажа абалайб. Колхоздоо абаашаха «һэшхэлин» хүрөөгүй. Шэтын областиин Петровск-Забайкальск хотын дэлгүүр дээрэ килограммыень 3 түхэригөөр (хуушан мүнгөөр) шэгнэжэрхёоб. Мүнгэниинь, конечно, миниитнай сүүмхэдэ шэнгэдшоо...

Нэгэ хирэ мэгдээд абааб... Орохо, гараха нүхэмни уйтараад, урда хойгуур гүйһэн гээшэмни. Бэшүүрэймни совхозрабкоопто 100 гаран мянган түхэриг үбэршэлһэн жулигууд олдошоо. Бухгалтериин шоото, кассын, складай түлхюур база базаалингуудта барюулан найдаһамни — тэрэ! Шалгалта, шалгалта, шалгалта. «Буряад үнэн» газетэдэ толилогдоһон «Сэнхир хүхэ Волгын тооһон соогуур» гэһэн фельетон сэлмэг үдэрэй сахилгаан шэнгеэр буужа ерээ. 1959 он ехэл хүндөөр тушаалдаһан юм. Үшөө саашань онгилжо уудалаагүйнь болоо. Ээлээл ха юм. Хүһэнэй набшаһадай шарлажа эхилһэн үедэ судья Хамаганов түрүүтэй сүүд хэжэ, Доржиев, Сандаков мэтың гэнэхэн хүйхэрнүүдые түлхижэ шадаа һэм. Үһан соогоо хуурай гараһан намайе республикын прокуроршье «даалгажа» ядаа. Һаа, һаа, һаа! Оройдоол гурбахан жэл абааб. Тэрэмнайшье даа — условно...

Тоһо өөхэндэ шунгажа, торго магнал үмдэжэ, хурдан машина жолоодожо, хатуу харые барилсажа ябаһандам хэн зэмэтэй юм? Наһан соогоо нигэжэл ябаха заяатайгаар табигдаһан хүн бэшэ аалби?! Бэшүүрэй үргэн харгыһаа байтагай тэбэнын һүбөөр гулдирха шэдитэйл хадаа яахабши? Хээл һаа, хэһэгдэл адляар хэхэ. Намайе гэмнэжэ дэмыт, гүрэнэй зөөри эдеэ, олоной мүнгэ үбэршэлөө гэжэ һанана гүт? Докажите, пожалуйста! Ирдыни Базаронтнай харуулхал байха үшөө!

Энэ фельетон соо һанаанһаа абтаһан нэгэшье баримта үгы. Ирдыни Базароной хөөрөөн өөрынь хэһэн хуули буса хэрэгүүдэй түүхэ дээрэһээ бэшэгдэбэ.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

1). Базарон Ирдыни Базарович — Бэшүүр тосхондохи тоһоной заводой директор.
2). Цыбикова Евдокия (Дулгар) Ринчиновна — Базароной һамган, тоһоной заводой мастерай туһалагша.
3). Федотова Федосья Максимовна — заводой мастер.
4). Чекин Геннадий Тимофеевич — 1966 оной апрельһээ 1967 оной октябрь болотор заводой ашаанай машинын жолоошон байһан.
5). Чуборова Афимья — Бэшүүрэй саахарай заводой магазинай наймаалагша.
6). Содномова Дари Содномовна — Бэшүүрэй аймагай Гушадай сельпогой магазинай наймаалагша.
7). Похосова Анна Иннокентьевна — Бэшүүр тосхондохи тоһоной заводой лаборант.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд аяншалгада гараба

БОНН. (ТАСС). Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй хабарай заншалта аяншалганууд Дуйсбург, Гамбург, Саарбрюккен, Брауншвейг болон ФРГ-гэй бусад олон городуудта апрелиин 13-да эхилээ. Манифестацинуудта хэдэн олон түмэн хүн хабаадана.

Онсо хуулинуудта эсэргүү, ФРГ-е атомна зэбсэгээр хангалгада эсэргүү, Вьетнамда США-гай хэжэ байһан зэрлиг муухай эзэрхэг түримхэй ябуулгада, тэрээндэ Боннско правительствын зүгһөө туһаламжа үзүүлгэдэ эсэргүү буруушаалга мэдүүлхэ уряатайгаар Баруун Германиин «Демократиин ба буу зэбсэг хуряалгын түлөө кампани» гэжэ организаци хабарай аяншалгые эхилээ. США-да гарлагдадаг расова илгаа гаргалгада эсэргүү буруушаалга эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд уур сухалтайгаар мэдүүлһэн байна. Энэ илгаа гаргалгаһаа уламжалан, негрнүүдэй хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэ Мартин Лютер Кинг алуулһан байна бшуу.

Манифестациин улам ехээр дэлгэрэлгэһээ түбэгшөөн айһан Боннско зонхилхы этэгээдүүд тэдэнэй замда һаад хаалта бодхохо һэдэлгэ гаргана. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй хабарай аяншалгада хабаадалсахыень өөрынгөө гэшүүдые хориһон тусхай шиидхэбэри социалис-демократическа партиин ударидагшад гаргаа.

Гэбэшье аяншалгада хабаадагшадай замай километр бүхэндэнь шэнэ шэнэ хүнүүд тэдэнтэй ниилэнэ.

Хүсэдөөр һанал нэгэдэлгэ, та...

БЕРЛИН. (ТАСС). «СЕПГ-гэй ба ГДР-эй правительствын делегаци хадаа ДРВ-гэй правительствын дүрбэн пунктһаа бүридэһэн программые, Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын политическэ программые хүсэдөөр дэмжэжэ байһан тухайгаа дахяад мэдүүлнэ, тэдэниие Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдэй гол ёһонуудта түшэглэн, Вьетнамай асуудал шиидхэхэ бодото үндэһэ һуури болоно гэжэ тоолоно» гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Курт Хагер түрүүтэй ГДР-эй партийно-правительственна делегациин ДРВ-дэ хани ёһоор аяншалһан тухай коммюнике соо хэлэгдэнэ.

СЕПГ-гэй ба ГДР-эй правительствын делегаци дэлхэйн түрүү үзэл бодолто олониитэтэй хамта вьетнам арадые дэмжэнэ, ДРВ-гэй бүхы газар нютагуудые бомбодолгые, сэрэгэй бусад ябуулгануудые эсэслэн, үгэ дуугүйгөөр болюулха, США-гай, тэрэниие дэмжэдэг гүрэнүүдэй бүхы сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа гаргаха эрилтэ хэнэ гээд коммюнике соо хэлэгдэнхэй.

США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэл хэжэ, ДРВ-дэ социализм байгуулжа байһан вьетнам арадые али бүхы талаар дэмжэхын тулада СЕПГ, ГДР-эй правительство ба арад «Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай хамта саашадаа али бүхы юумэ хэхэ» гээд АДН агентствын тунхаглаһан коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Үһөө нэхэхэ түсэбүүдээ, Европодо булюу байдалтай болохо эрмэлзэлгээе США-гай нингэ стратегиин хуби болгоһон Баруун Германиин империализм ГДР-тэ эсэргүү, эб найрамдалда харша политика бэелүүлнэ. Энэ политикыень Вьетнамай Демократическа Республикын партий... венна делегаци эрид ... на. Бүрин эрхээ, ... бүрин бүтэн байлг... лаар ГДР-эй арадай ... сэлые хүсэдөөр дэмж... легаци мэдүүлнэ.

Германиин хоёр г... һан баримтые мэдэр... лэлгэһээ али али тал... Германиин хоёр гү... харилсаа заһаруулха... Европодохи мүнөөнэй... тэрэ тоодо Германи... хоорондохи хилэнүү... гансаараа түлөөлдэг... нуудһээ, ямар нэгэн... ядерна зэбсэгтэй боло... дэлсэхэ ябадалһаа Б... тельствын арсалга Б... хардуу шанга байд... аюулгүй байдал ха... шиидхэхы туһа нэмэр... Вьетнамай Демократи... кын правительство то...

Баруун Германиин ... нуудай Баруун Берли... далда аюултай харат... дые хэлгые буруушаа... Берлин ФРГ-дэ хэзээ... даггүй байгаа, хамаа... ДРВ-гэй партийно-пра... делегаци мэдүүлһэн ба...

Урда Вьетнамда С... байһан «уршагта му... даае» дэмжэхэ поли... Германиин правитель... дэг байһые хоёр деле... шангаар буруушааг... эзэрхэг түримхэй ябу... тэрэниинень Боннско пр... дэмжэлгэдэ эсэргүү бу... дүүлһэн хүдэлөөнэй Б... ниин хүн зоной дунда ... байһые хоёр делегаци ...

США хойшо буляалдаһан тактика хэрэглэнэ

ХАНОЙ. (ТАСС). «ДРВ-гэй правительствын мэдүүлгэ соо элирхэйлэгдэһэн зүб зүйтэй хараа бодолые, һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгые дэлхэйн, тэрэ тоодо США-гай олониитэ ехээр һайшаан дэмжэнэ. Хэлсээ хэхые үнэхөөрөөл хүсэһэнөө, вьетнам арадай национальна гол шухала эрхые хүндэлхэ ябадалда үндэһэлэн дайн байлдаа болюулхые үнэхөөрөөл хүсэһэнөө гэршэлһэн бодото хэрэгүүдые США-гай хэхэ тухай дэлхэйн олониитэ эрилтэ табина» гээд ДРВ-гэй болон США-гай түлөөлэгшэдэй лаб дээрэ холбоо байгуулха газар болгон Пномпениие ба Варшавые шэлэн олохые США-гай зонхилхы этэгээдүүдэй хүсэлэггүй байһыень тайлбарилхадаа «Нян Зан» газетэ бэшэнэ.

«Вьетнамда Холбоото Штадуулай хэжэ байһан сэрэгэй ябуулганууд, тэрэшэлэн холбоо байгуулха газарые олохо тухай асуудалаар США-гай тохёолдуулдаг бэрхэшээлнүүд юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, вьетнам арадай, США-гай арадай, дэлхэйн арадуудай зүб зүйтэйгөөр хэдэг эрилтын ёһоор амгалан замаар дабшахые Холбоото Штадуул зүбшөөнэгүй» гээд «Нян Зан» газетэ тэмдэглэнэ.

Окинавада митинг

ТОКИО. (ТАСС). «О... 52» бомбардировщигуу... гэнөөр гарган абаашх... вые Япондо бусааха», ... кан аюулгүйн договор... гэһэн уряатайгаар пол... тинуудай, профсоюзу... нүүд болон залуушуу... нуудай түлөөлэгшэдэй ... Окинавадахи Кадэнай а... рай-сэрэгэй бааза шад... лоо.

Атомна ба водородно ... хын түлөө Окинавын ... хэһэн демонстраци... Окинаваһаа «Б-52» бо... гуудые гаргажа абаа... США-гай правительства... люци баталан абаа.

ШАТАР

ХАХАД ФИНАЛЬНА

Харахагүй шатаршадай хахад финальна мүрысөөнүүд Москва, Ленинград, Псков, Ростов, Куйбышев, Улаан-Үдэ городуудта болоҗо байна. Улаан-Үдэдэ Алтайн, Амарай, Эрхүүгэй, Красноярскын, Новосибирскын, Омскын, Приморьин, Томскын, Хабаровскын, Челябинскын, Шэтын, Яхадай шатаршад ерэнхэй. Тэдэнэр бултадаа өөһэд өөһэдынгөө городуудта эрхимлэһэн нэгэдэхи разрядай шатаршад юм. Шатар, дойбод гээшэ бусад олон түхэлэй спортнуудта орходоо харахагүйшүүлдэ илангаяа таарамжатай мүрысөөн гэжэ тоологдодог. Хахад финалнуудһаа эрхимлэһэн хоёр-хо... 1969 ондо болохо ха... лэй Бүхэсоюзна бүл... һуури эзэлэлгын фи... даха эрхэ олохо юм.

Түрүүшын үдэрэй ... Чесноков (Шэтэ) Бр... Үдэ) хоёр тэнсэжэ, ... Путиловые (Челяби... (Эрхүү) Егоровые (... Алтайн шатаршан ... Амарай шатаршан ... Новосибирскын шат... гэгшэтэй тэнсэжэ, Ш... ноярск), Алексейчук ... гэгшэдэй наадалга ... даа.

Б. ЦЫ...

БОКС

БҮХЭСОЮЗНА РИНГ ДЭЭРЭ

Байгша ондо боксернуудай мүрысөөнүүд тон шанга тэмсэлтэй байхаар харaалагдана. Юуб гэхэдэ, оронойм̄най спортын һайн дуранай бүлгэмүүдэй дунда үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй наадануудта хабаадалсаха эрхэ олохын тулада мүрысөөнүүдтэ шалгарагшад шэлэгдэхэ байна.

Грозный хотын «Красный молот» заводой спортын ордон соо үнгэргэгдэһэн рингын тулалдаанууд һонирхолтой байба. Ушарынь хадаа эндэ «Буревестник» бүлгэмэй түбэй Соведэй түрүү һууриин түлөө эрэшүүлэй тэмсэл болоһон байна. Манай республикын түлөөлэгшэ Павел Федотов дундуур шэгнүүртэн сооһоо шалгаржа, студентнэрэй Бүхэроссин зургаадахи спартакиадын хахад финалда оруулагдаад, нёдондо залуушуулай дунда СССР-эй мүрысөөнүүдтэ шалгараһан Червовто шүүгдээ һэн.

Зүүн-Сибириин технологическа институдай студент, хүндэшэг шэгнүүртэй боксер Иван Любчик гурбадахи һуурида гараа. Грозный хотын түлөөлэгшэдтэй Любчигай тэмсэжэ байхада, Ярославска багшанарай институдай физкультурын кафедрые даагша, Советскэ Союзай Герой Ю. И. Сироткин тэмсэлыень болюулжа, Любчигые илаһанда тоолоо. Тиихэдэ Буряадай багшанарай институдай студент Павел Демчук хоёрдохи һуурида гараа.

Мүн лэ «Буревестник» бүлгэмэй түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн нарата Армениин түб хото Ереванда болоҗо дүүрээ. Тэндэ залуу боксернууд тэмсэһэн байна. Мүнөө үедэ тренерэй ажал ябуулдаг спортын габьяата мастер Владимир Енгибарян Ереваndахи мүрысөөнүүдэй ахалагша судья болоһон байна. Дэлхэйн эрхим боксернуудай нэгэн байһан Енгибарянай хүтэлбэрилһэн судейскэ коллеги энэ ерэһэн буряад боксернуудай хэдэн һайн илалтануудые тэмдэглээ.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо Геннадий Нагаслаев хахад финальна уулзалгадаа Киев хотын түлөөлэгшэ А. Юнаевые бэлэхэнээр илабашье, «Буревестник» бүлгэмэй оронһой чемпион, спортын мастер, кандидат Персеянда (Армени) түгэсхэлэй тулалдаанда шүүгдээ һэн. Хүнгэншэг шэгнүүртэн сооһоо Сергей Нагаслаев манай республикын нэрэ хүндые хамгаалха байба. Дурсагдагша шэгнүүртэй 26 боксер түрүү һууриин түлөө тэмсэжэ, тэдэнэй гурбыень илаһан Сергей Нагаслаев шанда хүртэбэ.

Ереванай ринг дээрэ Борис Зориктуев эрхимээр тэмсээ гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Энэ нүхэрнай Бекметов (Казань), Баджуханов (Фрунзе) гэгшэдые яаха аргагүй булюу хүсэтэйгөөр илажа, түгэсхэлэй тэмсэлдэ Шэтын түлөөлэгшэ Шалат гэгшэдые мүн лэ амжалтатайгаар шүүгээ. Тиигэжэ Борис Зориктуев студентнэрэй дунда ССР Союзай чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Г. НИКИТЕЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Зориктуев.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ АМЖАЛТА

1965 ондо физкультурнигуудай үдэртэ Москвагай гүрэнэй университедэй аспирант, нютагаймнай хүбүүн СССР-эй спортын мастер Геннадий Матханов телевизорэр самба наадалгые харуулһан байна. Иимэ түхэлэй спорт хадаа хүнүүдтэ хүсэ шадал оруулжа, хүнгэн солбон, габшагай шадамар болгон хүмүүжүүлнэ.

Манай республикада хоёр жэлэй саада тээ «Динамо» бүлгэм самбистнуудай секци анха түрүүн бии болгоһон юм. Тэрэниие Алас-Дурнын политехническэ институт дүүргэхэеэ байһан студент Лудан Тушинов эмхидхэһэн байгаа. Энэ үе соогоо түс секци бүлгэмэйнгөө, мүн городой түрүү һууриин түлөө мүрысөө хоёр дахин үнгэргэһэн байна.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улаан-Үдын «Динамо», Петровск-Забайкальскиин «Труд» бүлгэмүүдэй эдиршүүлэй командануудай хоорондо мүрысөөн болоо. Мүрысөөндэ манай динамынхид нүгөөдүүлээ 8:1 тоотойгоор илаа. Гэбэшье, эндэ бэе бэеэ илалсахын тулада тулалдаагүй, һуралсан хүсөө туршалсахын тулада мүрысөө.

Һүүлээрнь, улаан-үдынхид айлшадтаа «Юный динамовец» гэһэн дурасхаалай тэмдэг барюулаа. Таралган дээрээ айлшадай тренер Тимур Кузнецов Братск, Ангарск, Эрхүү, Шэтэ городуудай самбистнуудай хабаадалгатайгаар Петровск-Забайкальскиин түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ ошохые манай барилдаашадые уряа.

М. РИНЧИНОВ.

АГРОНОМУУДАЙ ШЭНЭ БҮЛЭГ

Һаяхан Буряадай хүдөө ажахын институдай агрономическа факультедтэ заочноор һуралсаһан 38 нүхэдтэ дипломууд барюулагдаба. Гүрэнэй шалгалтанууд дээрэ эрхим һайн эрдэм мэдэсэтэй байһанаа олохон нүхэд харуулаа. Жэшээлхэдэ, республикымнай мелиорациин, үһанай ажахын министр Владимир Георгиевич Большаков агрономическа эрдэмэй асуудалнуудаар тон гүнзэгы бэлэдхэлтэй байба.

Агрономическа факультет дүүргэгшэдэй зариманиинь дипломно хүдэлмэринүүдые бэшэһэн юм.

Гүрэнэй шалгалтын комиссиин, мүн эндэ байлсаһан институдай багшанарай болон ажахын мэргэжэлтэдэй анхаралые Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой түрүүлэгшэ Александр Алексеевич Шатовай бэшэһэн дипломно хүдэлмэри һонирхуулһан байна. Нүхэр Шатов доцент Н. В. Барнаковой хүтэлбэри доро «Прибайкалец» колхоздо тариан ажалай ашаг урэ дээшэлүүлхэ арганууд» гэһэн темээр бэшэһэн юм. Тэрээгээрнь институдай багшанар болон мэргэжэлтэд ехэтэ һонирхожо, өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэһэн байна. Дурсагдагша темэсэ үшөө гүнзэгырүүлжэ, ургэдхэжэ ерээд хүдөө ажахын эрдэмэй кандидадай диссертаци болгохо гэһэн дурадхал гүрэнэй шалгалтын комисси нүхэр Шатовта үгэбэ.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник Павел Иванович Тенетовэй бэшэһэн «Буряад орондо ургадаг шасаргана» гэжэ нэрэтэй дипломно хүдэлмэри эрхим сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Республикын үрэжэмэстэ научна станциин директор, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Э. Г. Сократова нүхэр Тенетовэй научна хүтэлбэрилэгшэнь байгаа.

В. ПРЕОБРАЖЕНСКИЙ.

ҮРГЭН ДАА ЭХЭ ҺАЙХАН ОРО...

Иимэ уряа доро манай 40-дэхи һургуулида болоһон фестиваль үнгэрөө. Класс бүхэн ямар нэгэн автономито республикые харуулаа. Һурагшад фестивальдаа һонирхол ехэтэйгээр бэлэдхээ. Тиихэдээ республика тухайгаа материал суглуулһан, шүлэг сээжэлдэһэн, хатар наада хэжэ һураһан, национальна хубсаһа оёһон байна.

Фестивальда класс бүхэн гансахан дуу дуулаа, хатар наадаа, шүлэг уншаагүй, харин республика тухайгаа хөөрөө. Һургуулидаа булан эмхидхэжэ, тэндээ нютагайнгаа ашагта малтамалнуудые, эрхим хүнүүдэй фото-зурагуудые, республикынгаа үзэсхэлэн һайхан газарнуудые, номуудые харуулһан зурагуудые тэндэ табяа.

Ахалагша классуудай һурагшад түрүүлэн гаража, сцена дээрэ үгэ хэлээ, дуу дуулаа, хатараа. 10-дахи «А» классайхид бү... тухай материал бэлдэ... Витя Левшенков, Ира ... шэд Буряадайнгаа АССР... һон тухай хөөрэһэн бай... монтаж харуулагдаба. ... Улаан-Үдэ городой һу... ондо табигдаһан тухай ... городнай тогтоһоор 300 ... лоһон болобошье, һаа ... һондол залуу зангаа... гоё һайхан болгогдоно ... буряад аралайнгаа жар... хан байдал тухай хөөрэ... Үдэ тухайгаа дуу дуу... наада хатарба.

Фестивалиин жюри ... классай һурагшадай һ... хэлые тэмдэглээ. Тэдэ... эетэй, хүхюунээр наада...

Н. ЦЫБЕ...
10-дахи классай һура...
Улаан-Үдэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Үхэр малай тэжээл тухай асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой» гэһэн түрүү бэшэг. «Республикын ажалай алхамууд» гэһэн рубрика доро информацинууд. В. Ширдармаевай корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: ... үүлтэр һайжаруулха ... Тарасовай статья. Нют... гай һонин.

Гурбадахи хуудаһанда: ... нэй материал. Хилын ... мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... нютагай һонин.

Редакторай орло...
М. Н. НИ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. реда... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышлен... строительства — 61-35, советского строительства и быта... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-8... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, ма... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати п... вете Министров БурАССР

Н-01389.

Зак. №